

1

לפנין חילול ויל של החרו המכוסה בנין המכוסה אלא תתקום אצלו מן ובענינו ויחול
 בה מדברי רבינו ויבין ויל אם היה טרוד ונחשו וכו' ויל שלם לו מהם שהיה קטר
 שם עיניו אלא עיניו תמוהין לדבר המכוסה עיניו עיניו כמכוסה פק שם המכוסה
 עיניו ואלע"כ אחר של גזרו עליו משום שבת אלא כל שיהא דמון בן המכוסה ומה
 ויהיו מי שספק מהם שיהא שכן המכוסה
 מניח תמוהין בנין המכוסה ופי' המכוסה עיניו
 ויבאר תמוהין דבר זה ודבר רבינו בלבוש דין
יא קמן שעשה בשבת דבר שהוא משום שבת וכו' ויל שלם לו מהם שהיה קטר
 שם עיניו אלא עיניו תמוהין לדבר המכוסה עיניו עיניו כמכוסה פק שם המכוסה
 עיניו ואלע"כ אחר של גזרו עליו משום שבת אלא כל שיהא דמון בן המכוסה ומה
 ויהיו מי שספק מהם שיהא שכן המכוסה
 מניח תמוהין בנין המכוסה ופי' המכוסה עיניו
 ויבאר תמוהין דבר זה ודבר רבינו בלבוש דין

אסורין אבל בין השמשות מותרין. והוא שיהיה שם דבר
 מצוה או דוחק. כיצד מותר לו בין השמשות לעלות
 באילן או לשוב על פני המים להביא לולב או שופר,
 וכן מוריד מן האילן או מוציא מן הכרמלית עורב
 שעשה. וכן אם היה ברוד ונחשו ונעדר לדבר שהוא משום שבת בין השמשות הרי זה
 מותר. אבל אם לא היה שם דוחק ולא דבר מצוה אסור. לפיכך אין מעשרין את הודאי
 בין השמשות אף על פי שאיסור הפרשת המעשר בשבת משום שבת. אבל מעשרים את
 הדמאי: **יא קמן** שעשה בשבת דבר שהוא משום שבת כגון שתלש מעצין שאינו
 נקיב או מלמש בכרמלית אין בית דין מצווין להפרישו. וכן אם הניחו אביו אין כמותרין
 בידו: **יב** "אסור הכניסו למטלל מקצת הדברים בשבת
 בדרך שהוא עושה בחול. ומפני מה נגעו באיסור זה.
 אמרו ומת אם הותרו נביאים וכו' שלא יהיה חלוקין
 בשבת בחלוקין בחול ולא שיהיה השבת כשיחת החול
 שנאמר ודבר דבר קל ויתור שלא יהיה מטולל בשבת
 כמטולל בחול כדי שלא יהיה כיום חול בעינו ויבוא
 להגביה ולתקן כלום ממצוה לפניה או מבית לבית או
 להצניע אבנים וכיוצא בהן שהרי הוא במל ויושב בכיתו ויבקש דבר שיתעסק בו ונמצא
 שלא שבת ובמל העניע שאמר בתורה למען יעשו: **יג** ועוד בשיבך וימלט כלום
 שמלאכתו לאיסור אפשר שיתעסק בהן מעט ויבא לרדי מלאכה. ועוד מפני שמקצת העם
 אינם בעלי אומניות אלא במלך כל ימיהן כגון המילין ויושבי קרנות שכל ימיהן הן שבתות
 במלאכה ואם יהיה מותר לחך ולדבר ולמלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שבתה
 העוברת. לפיכך שבתות מדרבים אלו היא שבתה הישנה בכל אדם. ומפני דברים אלו נגעו
 באיסור המלטל. ואסור שלא ימלטל אדם בשבת אלא כלים הצורך להם כמו שיתבאר:

ל

השבת הראב"ד
 יא"ו המכוסה למשל וכו' מה שכתבתי ויל
 ע"כ אמרו לנו מטלל לוי לוי לוי לוי לוי לוי
 ע"כ נחמה מן מלכות נחמה מן מלכות נחמה
 לוי לוי לוי לוי לוי לוי לוי לוי לוי לוי
 המכוסה למשל מן המכוסה מן המכוסה
 מן המכוסה מן המכוסה מן המכוסה

השבת הראב"ד

פכ"ד א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פרק המושא ועשרים

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

פכ"ה א י"ג כל שמלאכתו ליתור והוא הכלי שמוחר לעשות בו בשבת דבר שנעשה לו
 בחול כגון כוס לשחות בו וקערה לאכול בה וסכין לחתוך בו בשר ופת וקורנים
 לפצוץ בו אגוזים וכיוצא בהן: **ב** ויש כלי שמלאכתו לאיסור והוא הכלי שאסור לעשות
 בו בשבת דבר שנעשה בו. כגון מכתשת וריחים וכיוצא בהן שאסור לכתוש ולמחות בשבת:
ג כל כלי שמלאכתו ליתור בין היות של עץ או של חרס או של אבן או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת. בין בשביל עצמו של כלי בין לצורך מקומו ולובין לצורך גופו.
 וכל כלי שמלאכתו לאיסור בין היות של עץ או של חרס או של אבנים או של מתכת
 מותר למלטלו בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל בשביל עצמו של כלי אסור:
 א סוד סמן שיה מביא ע"כ

כיצד

ענין ה"א מוקצה - ©
 (כניין באצות ה"א כ"א שאלתו
 לאיסור וגברא אמכשירי זאקלטיק)

בעזה"ת
עמ"י

עש"ו

בני"ו

ספר
שו"ת

בונת הלב

תשו' וביאורים בענינים דשייכי

לאו"ח ויו"ד

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ח

אשר הכינותי בעניי

בחמלת ה' עלי

אני הקי' הילל ל"ש

בן לאאמו"ר הרב הגה"צ

מו"ת ברוך בענדיט זצוק"ל חי"ד

הרב מקראסנא

דפוס

אברהם יצחק פריעדמאן

ניו-יארק נ.י.

4

ומשא כלל, ואפילו אם נראים ניצונו איש לפעמים צחטי צרזל של עלעקטרע, זהו רק לפי שעה מתהוה לפעמים, אצל עיקר כח העלעקטרע נראה לכאורה דהוי כדבר שאין צו ממש כלל. ואפשר דלא-שייד צו הסגרא לחוטי הצרזל נעשים נסים לכח העלעקטרע שצו וי"ע צזה לדעתי הקלושה.

שנת, עבור המלאכה, וצנרוף כל הסצרות הכ"ל כלענ"ד דאין להחמיר כלל, וצוכות חתנ"י דמיי"ם אלו, נוכה לגאולה שלמה נמהרה, כמו שאמרו משמ"י דרצינו הק' מרחיץ זי"ע ועכי"א.

וועיין עוד תשובת חת"ס חיו"ד סימן ק"ל דאין לאסור גרמת הנאה, אלא כשעושה הדבר מרצונו צלי שום סיבה המכריחו עייש"ה, והוא סמך לדברנו דמכל שכן בשכר שנת דקיל דיש להקל צכה"ג.

סימן ט"ו

← (א) בימינו אלה שנתחדשו כמה דברים וכלים העושים מלאכתם ע"י עלעקטרישע שטראם, לדוגמא, מורה שעות שהולך ע"י כח העלעקטרע או תנור, או כלי העשוי לקרר האויר הנקרא פע"ן ומחונר צו חוט אשר על ידו צא העלעקטרישע שטראם, כידוע. ולריך לצאר אם מותר לטלטלו בשנת, ואם יש חילוק צין אם הוא מחונר אל העלעקטרע ועושה מלאכתו לקרר האויר, או אם אינו מחונר רק שהצנל הכ"ל העשוי להציא כח העלעקטרע, הוא מחונר אל הפע"ן. וכל זה אם מטלטל הצנל על ידי הפע"ן. ומלצד זה לריך ציאור אם מותר לטלטל הצנל הזה לעצמו הן אם יש צו שטראם וכן אם אין צו שטראם.

ואחר אחרון אני צא לצאר מתחלה לפעני"ד, דלכאורה נראה לומר דאלו חוטי צרזל שיש צהם כח העלעקטרע, אפילו לא נדמה אותם לפתילה הדולקת שאחז"ל דהפתילה נעשית נסים לשלהצת כחצו' צתוס' בשנת מ"ז ע"א ד"ה הנח דפתילה שלמה הוי כלי (ור"ל כלי שמלאכתו לאיסור ומותר צטלטול לצורך גופו ומקומו כצמג"א סי' ש"ח ס"ק ח"ו) ונעשה צסים לשלהצת, ויש לומר דהפתילה שיש צו כח העלעקטרע אינו דומה כח זה לשלהצת, דהשלהצת לעצמו יש צו ממש קצת כצמג' צינה ל"ט ע"א דיש מציאות להוציאו מרשות לרשות ע"י דאדווי אדי' כמו שהצחתי זה לעיל צסימן י"א אצל כח העלעקטרע אי אפשר לטלטלו כלל לעצמו צלי שיהי' נאחו צדבר מה, ומתאי טעמא יש לומר לכאורה, דאע"ג דגם ניצונו מנר הדולק הוי מוקצה לטלטול כל זמן שלא צכו, והוי כדבר שיש צו ממש, וכקושית הגמ' צצו"פ כירה, על הא דנותנין כלי תחת הנר לקבל ניצונו והא קמצטל כלי מהיכנו, ומתרחן ניצונו אין צהן ממש ופירש"י משכנו ומותר ליטלן, אצל כשלא צכו אית צהן ממש, וניצונו ג"כ אי אפשר לטלטלן לעצמן ממקום למקום, מ"מ יש צהן יותר ממש מכת העלעקטרע שזה יש לדמות יותר כאלו לא הי' צו ממש כלל, וכעין שאמרו צמג' שנת ס"ז ע"צ על ריח של צושם הנקלט צכלי דלית צי'

→ אצל כלענ"ד לומר דיש סגרא גדולה דאלו חוטי צרזל העשויים להציא על ידם העלעקטרע, כל זמן שאינם עושים שום פעולה, רק שהם מחונרים למקום שמשם מקצלים זרם העלעקטרע, אין עליהם דין תורת כלי כלל ואסור לטלטל אפילו לצורך גופן (לאיזה תשמיש) או לצורך מקומו, עפ"י מש"כ צתוס' רעק"א על משנה דחזן מן הנר הדולק בשנת, וזל"ק, נ"ל על קושית צתוס' דפתילה לא הוי כלי כלל והיינו דמלאכתו לאיסור ואין משתמשין צחול לשום דבר אחר רק הדלקה והרי צחצו"רת דכ' תוס' שנת ל"ו (ע"א ד"ה הא) דגרע משאר כלי שמלאכתו לאיסור וכו' פתילה דלא חזי לשום היתר אפילו ר"ש מודה, וכגון מטה שיחדה למעות דלידדו תוס' דף מ"ד ע"צ (ד"ה הא אין) דאפי' לר"ש אסור וזה הכל צפתילה הכצו' וכו' דלא חזי לשום דבר בשנת, אצל הכא צנר הדלוק דחזי הפתילה לתשמישו להאיר לו אינו מוקצה והי' רשאי לטלטלו, משו"ה צריכים לטעמא דנסיים לשלהצת ונע"ג עכל"ק, והשתא הכא נהי דפשיטא דקושית הגאון ז"ל הוא קושית ענזמה מצד הסגרא, מ"מ להלכה צודאי קיי"ל צתוס' וכמג"א דפתילה לא הוי מוקצה כי אם כמו שאר כלי שמלאכתו לאיסור, וע"כ דנימא דפתילה העשוי לטלטל ממקום למקום קודם שמשוימן אותו צנר הוי יותר ראוי קצת לתשמיש אחר ומטה שיחדה למעות, אצל צנדון חוטי צרזל העשויים שיציאו כח העלעקטרע ע"י וקוצעים להם מקום, היינו שמחונרים לאיזה כלי כגון להפע"ן שצנד"ה, צודאי חצו' יותר אינו ראוי לשום דבר אחר, ודמי ודאי להא דשנת קכ"ג ע"א צסיכי ציירי ומצורי דקפיד עלייהו ועייש"ה צרש"י וצתוס' שם ד"ה צסיכי, ואם צתוס' רוצים לדמות מטה שיחדה למעות לר"ש דליהוי מוקצה דדמי לסיכי וכו' כש"כ שיש לדמות דהני חוטי צרזל דמי להו, ועפ"י סצרת הגרעק"א ז"ל צפתילה, יש לומר צננד"ד לכו"ע הוי מוקצה דאין משתמשין צהם צחול לשום דבר אחר, והוא מחונר ומיוחד להכלי להיות עומד הכן לצברו להעלעקטרע צשעת הצורך, צודאי נקרא דמיוחד להו מקום והוי מוקצה דלא חזי למידי ואסור לטלטל בשנת אפילו לצורך גופו ומקומו, ויעיין היטב צצו"ע הגר"ז סי' ש"ח סעיף פ"ה דהצנר צטוב טעם להחמיר כהצנרים דנגד שעטנו אסור לטלטלו כלל, ולא מוהני

5

לנורך גופו או מקומו משום דעומד לטלטול כמו שהוא להעזירו ממקום למקום, כמש"כ הגרעק"א ז"ל צנר הדולק, ומכש"כ דהי' מותר לטלטל הפע"ן עמו צשעה שעושה מלאכתו. אמנם הא' לא צרירא לן למימר דכת העלעקטרע לא חשיב לצנר שיש בו ממש כלל, שלא ייעשה החצנל לצסיס לצנר איסור. ועוד נלפענ"ד לומר דאיכא השא' גדולה דאם נתיר לטלטל הפע"ן צשעה שעושה מלאכתו, יארע לפעמים על ידי שירצה להעזירו ממקום למקום, יתקן החצנל ממקום צנורו לקבל שפע העלעקטרע, וישכח ויחזירו ויעשה עי"ז מלאכה צשעת, ודמי הא' מילתא למנורה של פירקיס, צגמ' צשעת מ"ו, שצין צגדולה צין צקטנה דאסור לטלטלה וכפירש"י שם, שאל תפול ותחפרק ויחזירנה, ונמלא עושה כלי, ופסקינן הכי צסי' רע"ט. וכמו"כ יש לחוש עי"ז צנדון דידן. ואם כניס דצרינו אלה אין היתר לטלטל הפע"ן וכן החצנל הנתון צו, לא צשעת מלאכתו ולא שלא צשעת מלאכתו, והשי"ת ישמרנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות.

סימן ט"ז

מעשה צל לפני, שהנר העלעקטרי הדולק צתוך תיצת המקרר כידוע, צערצ צשעת הרחיקו אותו ממקומו הקצוע, על ידי שסיצנו אותו קצת להוציאו, היינו לנתקו ממקומו, כדי שלא יהי' דולק צשעת כשיפתחו את תיצת המקרר. — אצל לא הסירו את הנר לגמר, רק שנשאר קצת תלוי צמקומו. ולא נודע מה היתה הסיצה (ומסתמא נדחק לשם ע"י איזה דבר שהושם צתיצת המקרר) וחזר קצת הנר למקומו, וכשפתחו התיצה צתוך השצת, פתאום נדלק הנר. ורצייתי לפסוק שצריך להניח התיצה כך פתוח כל היום, שאם יסגרו התיצה שוב יכבה הנר כידוע, וזה פשוט שכך היא המדה על פי דין (ואכ"מ להצריך מדין כיצוי וגרס כיצוי). אצל שוב ע"י נענוע הדלת קצת צלל יודעים, נכבה מאליו נר העלעקטרע (כאשר הוא שכית צנר עלעקטרע שאינו מושם כראוי צמקומו שדלק ונכבה מאליו ע"י נענוע כל דהוא). ונפל צדעתי העני'. וכן הוריתי למעשה, שעכשיו שנכבה הנר מאליו יסירו אותו צידים משם, כדי שיוכלו לסגור תיצת המקרר לשמור צתוכו מחכלים ומשקים שצו לנורך שצת קודש. שעד שיהי' שם הנר תלוי ועומד הי' חשש שיודלק שוב מחדש כשיפתחו אותו, ואכ"מ יהי' צריך לישאר סגור כל השצת שלא יוכלו להשתמש צו עוד, עד לצאת השצת, משום שאל יודלק מחדש כמוצו.

ואצאר צס"ד טעמא דמילתא שהורתי כן צעניי. שלענ"ד פשוט שלנר עלעקטרע (צירקע) דינו כמו שאר

מה שיש עליו תורת וצורת מלצוש, עייש"ה ואפילו למאן דמקיל התם, י"ל צנדון דידן דקצוע ומחוצר הוא תמיד להכלי כנ"ל שוב אינו עומד כלל לתשמיש אחר. ואם כניס דצרינו אלה, ממילא משתמע לן דגם כשמטלטל הפע"ן עמו, ועי"ז מתטלטל החצנל הכ"ל המחוצר אליו, אע"ג דהפע"ן עמו נראה דהוי ככלי שמלאכתו להיתר, ומותר צטלטול שהרי הכלי עמו אינו עושה פעולה, אלא שמתנענע על ידי שנתחצר להעלעקטרע, מ"מ הכלי עמו נעשה צסיס להחצנל הכ"ל המחוצר אליו, שהרי הוא רוצה צקיומו של החצנל שיהי' מושם ותחוצ צהפע"ן שיהי' מוכן צכל עת וצכל שעה שירצה להשתמש צו, כן נלפנ"ד, ויותר נראה צומר דהפע"ן עמו הוי כמו נר שג"כ אינו עושה שום פעולה רק שמדליקין צו ומי"מ הוי כלי שמלאכתו לאיסור ועיין היטב הגהות רעק"א צאו"ח סי' רע"ט על המג"א ס"ק ט' שצדד לומר דאין קיי"ל כרצנ"א צחי' צשעת קצ"צ וכן הוא דעת רמנ"ן צשם הראצ"ד דנר לא הוי כלי שמלאכתו לאיסור יעושה"ה דצרים נעימים, אצל לפענ"ד אין נפקא מינה צנד"ד דהוי צסיס כלי הפע"ן אל החצנל הכ"ל המחוצר צו וממילא דאסור צטלטול אפילו לנורך גופו ומקומו.

צ ותיכא שיש כח העלעקטרע צחצנל הנתון צכלי הכ"ל והכלי עושה פעולתו לקרר האויר, לכאורה נראה דאם נתפוס לומר דמה שיש צו כח העלעקטרע אינו חשוב כמו שלהצת שנתפס צפתילה ולא נקרא החצנל הכ"ל צסיס לצנר האסור כמש"כ למעלה מזה. אכ"מ יש לדמות צנר זה למה שכתבו התוס' דהשמן וכן הפתילה שצנר הדולק אס' לא הי' צסיס לשלהצת הי' מותר לטלטלו וכפי מה שצירא הגרעק"א צגליון הש"ס על תוס' דמ"צ ע"צ וצתוס' רע"ק שהצאתי למעלה, דשמן שצנר וכן הפתילה, אע"ג דהוי מוקצה מחמת איסור צשצת, דהא לא יוכל ליטול השמן מהנר דחייב משום מכצה וכן לא יוכל ליטול הפתילה מהנר מהאי טעמא, ואפה"כ לא הוי מוקצה דלא חזי למידי, ודלא כצצרת פני יהושע הכ"ל שהצאתי לעיל צסימן י"א וצודאי נראה שכך הוא ההלכה כמש"כ למעלה מזה, ואכ"מ נראה לכאורה דזה החצנל המחוצר אל הפע"ן, ויש צו כח עלעקטרע צודאי הוי מוקצה מחמת איסור, כמו שצן או פתילה שצנר הדולק, דהרי כמו שצן ופתילה לא יוכל להוציא מהנר צשעה שהוא דולק, כמו כן צודאי איסור צמור יש להוציא החצנל ממקום שצתחצר לקבל שפע העלעקטרע וכמו שצצרו מכגון דל צאחרונים, דיש צזה משום כיצוי או סתירת צנין. וראיתי שצנר מזה הגאון חזון איש זצ"ל צספרו על מס' צצת ואין הספר תח"י כעת, וממילא דזה החצנל הוא מוקצה מחמת איסור, אצל מ"מ הי' מותר לטלטלו

סימן מט

דבשעון ופען המחוברין לעלעקטרי אס ר מותרין במלטול

ח' אלול תשכ"ב.

מע"כ ידידי הנכבד מוה"ר גדליה זופניק שליט"א.

בדבר שעון עלעקטרי וכן פען שמחובר לעלעקטרי בחוט ארוך אס רשאין לטלטלו בשבת באופן שאין לחוש שיתקו ממקום חבורם להעלעקטרי, הנה שלא לצורך גופן ומקומן יש טעם גדול לאסור שהרי הכח שעושה המלאכה בהן הוא באיסור ע"י תבורן להעלעקטרי, אף שאין עצם מלאכתן ענין איסור דהוראת השעות וגלגול הפען לעשות רוח אינו איסור כיון דע"כ נעשו באיסור, אבל לצורך גופן ומקומן מותר משום שהם כלים דהשעון הוא כלי כמפורש בכלים פ"ב מ"ד וכן הפען הוא כלי שהרי משתמשים בהם לידע השעות ולקרר הבית וכלים שמלאכתן לאיסור מותר לטלטלן לצורך גופן ומקומן אף כשעצם המלאכה הוא ענין איסור כקורנס של זהבים ונפחים כדאיתא בסימן ש"ה סעיף ג', וכ"ש באלו שעצם מלאכתן אינו ענין איסור רק שנעשו ע"י איסור שיש להתיר לצורך גופן ומקומן, ואף להאוסרין בנר שהדליקו בו בשבת לטלטל אף לצורך גופן ומקומן כסימן רע"ט סעיף ב' לא שייך לכאן משום דכיון דהוא באופן דאי"א לנתקן מעולם לא נאסרו לצורך גופן ומקומן, ע"י כט"ז שם סק"ב.

ידידו המברכו בכח"ס.

משה ניינשטיין

סימן נ

אם מותר לכסות עצמו בשמיכה עלעקטרי

ד' אדר ב' תשכ"ה.

מע"כ ידידי הרב הגאון הצדיק כש"ת מהר"ש יחזקאל שרגא רובין האלבערשטאם שליט"א, הגאב"ד ואדמו"ר מציעשינאוו.

הנה בדבר לכסות עצמו בשבת בשמיכה עלעקטרי, היינו שתפורים בתוכה חוטי העלעקטערי, אשר

להתיר אף במוך לבדיקה דג"כ אינו חשוב שיש לו ליבטל. אבל נראה דלא שייך זה אלא באם תוכל לעשות הבדיקה אף כשהוא מחובר לכסות, דאם תצטרך להסירו מהכסות בשעת הבדיקה לא שייך שיתבטל להכסות, והא דפצולית היו יכולין לקנח האף אף כשהוא מחובר להכסות, והמ"ב בסי"ק פ"ד הביא דיש סתמיה דמה שלא חשיב כמשאוי הוא רק בזמניהם והיה הדרך לתפור כן להכסות הלכך בטל הוא לגבי בנ"ד, והוא אליבא דפי' הגר"א שם שכתב וכן מותר כן בתפור היטב וכמו זוג שם כיון הדרך להיות מחובר ע"י, ומצוין בשעה"צ להגר"א שלפ"ז בזמניו שאין הדרך לתפור הפצולית להכסות אסור, שלכן יש לאסור מכ"ש להבדיקה שליכא זה אלא לפעמים והזקוק בנשים שודאי לא שייך לומר שהדרך כן שודאי אסור, וגם הדרך כן הוא דוקא כשגם בחול עושין כן ולא כשרק בשבת עושין בשביל הותר הציאה.

ובתא דבמגילה דף כ"ח הושמטו תיבות בכל יום מתנדב"א אלא נאמר השונה הלכות מובטח לו שהוא בן עוה"ב, הנה מלשון הרמב"ם בסוף ספר אהבה בתחלת סדר תפלות שכתב שנתנו לומר הא דאר"ז גנות ישראל הן החמירו על עצמן מטעם דצריך לעמוד להתפלל מתוך הלכה פסוקה שבברכות דף ל"א אמר אביו שיאמרו זה ונקט אר"ז שנהגו לומר הא דתנדב"א, שקשמע לי שהוא מהא דמגילה משום דבמגילה נקטם הנמרא בהרדי שאמר זה ר"ל לאגמוריה להתוא גברא דארכביה אכתפיה, ועוד שיותר משמע דלא גריס לה בסוף נדה דהתוספות כתבו בסוף נדה דאית ספרים ולא גרסי ליה מיהו רש"י ור"ת גרסי שלכן משמע דהלא גרסי הוא בספרי ספרד, ובגירסת הרמב"ם איתא נמי תיבות בכל יום הרי דגם במגילה צריך להיות זה וס"ס הוא מה שהושמטו לכאורה, אבל אני בחרתי בסוף נדה בארתי שר"ל השמיע בזה שאמר להתוא גברא שיגמור מיניה הא מילתא שהוא הא דאר"ז הא דתנדב"א שזה אינו חדושה דר"ל שיתחשב בשביל זה ובו שיהיה רשאי להשתמש בו, אלא משום דהוכיח מה שהלכות אחד עשר נאמרו שפליג עם ר' יוחנן בסוף נדה, לכן בכוונה השמיט ר"ל משום שלמה שנוגע לחדושו שמפרש דקאי תנדב"א על הלכות אחד עשר אין נוגע מה שאמר תנדב"א גם בכל יום נ"חא ו'דו"ק, אבל הוא ענין עמוק ואין לי הפנאי להאריך בזה עתה.

ידידו מברכו בהצלחה בתורה וכ"ד.

משה פיינשטיין

אינו מדינא אלא צורך אף להחמיר יבה כדרך הוצאה כן יש טעם גדול דמטה שאין דרך דלא שכיחא שליג' השות שעל הרב' ל' מ"מ כיון שלא איי להחמיר כל

גשה פיינשטיין

במחמט טוך יקה במקום

אל קאנאן שליט"א
ה בשבת למקום בדיקה אם יכולה היה לה שם במה מע"כ בחרי טימן לבוש צמר במחמט לשבת הוא חבור גלית, הנה פשוט ינו בחשיבות בנ"ד משוי ממש, אך יהיה בחיוב חטאת דמלית דגם שלא ר' שלא עירבו.

שכתב הרמ"א דלא בו בכך, אף שאי"י ס"ק פ"ב הביא החייב ברה"ר, והוא שם הר"ם, וכנראה הרמ"א שם דמותר אם מחובר לכסות בשם הסמ"ג דאע"ג תכשיט מ"מ כיון עצם זה היה מקום

או"ח ח"ק ז

יהיה הפסד כשיאחר זמן הקצר דאמרת כל פסדיו
במקום הפסד ודאי רשאי אף למלאכת עצמו.

ג.

במיני כרוב (קריוט) במדינתנו אם יש לסמוך
על בדיקת דפתם אינשי

במיני כרוב שקרוין קריוט, הנה במקומותינו ביוראם
היו מוחזקין בתולעים הרבה והיתה צריכה בדיקה גדולה,
אבל כאן באמעריקא לא מצוי כלל תולעים במיני
קריוט, וכתבתי בתשובה חיו"ד סימן ל"ה דמ"מ לכתחלה
צריכה בדיקה, מאחר שלא משום שבמדינת זו הוא
משונה בטבע הקריוט אלא מצד המעשה שעושין בשעת
זריעה ובשעת צמיחה שלא יהיו תולעים, שלכן הוא
כרובא התלוי במעשה שלא אזלינן בתר רובא כדאמר
רבינא בבכורות דף כ' ע"א ואף שעדיפא הכא דכיון
שעם תולעים לא ירצו לקנות איכא חזקה על בעלי
הגנות שדאי עשו מה שהוא לטובת פרנסתן דלא
מרעי אומנותן ומתני זה שלא לאסור כשלא בדקו,
אבל לכתחלה יש לבדוק, מ"מ סגי בזה בדיקה קטנה
דמאחר דאין שם התולעים בריבוי כהדרך שיש להיות
בקריוט הרי חזינן שעשו המעשה שעושין שלא יהיו
תולעים ששוב אינו מצוי להיות בהו תולעים שא"צ
בדיקה, ובדיקה הקלה שהוא לחתוך באויה מקומות
הקריוט ודאי עושין המלונות המפורסמים בכשרותם ויש
לסמוך עלייהו והסתם חסה (לעטעס) לא מצוי בהם
תולעים במדינתנו זו, ואולי בכל מקום שצומחים כי
לא היה ידוע לי מין זה בהיותי ביוראם וצריך לחקור
בכל מקום איך הוא, והלעטעס שלוקחים הרבה למרור
שנקראו איטאלענסקע לעטעס מצוי בהם תולעים ירוקים
קטנים וצריכים בדיקה גדולה ואין לסמוך על סתם
אינשי.

ד.

בענין שטיעת הבדלה ענין טעלעפאן לאשה
הנמצאת בבית החולים

הנה אם אי אפשר לה שתשמע הבדלה במקומה
ודאי יש לה לשמוע על הטעלעפאן שיותר נוטה
שיוצאה בזה כדכתבתי בתשובה האו"ח ח"ב סימן
ק"ח גבי קריאת מגילה וה"ה גבי הבדלה משום דכל
מצות דבור שבחול הוא כמגילה לבד ק"ש ובהמ"ז
שצריך למחות באלו הרוצים לצאת במייקראפאן, שלכן
כיון שא"א לה לשמוע הבדלה בבית החולים צריכה
לשמוע ע"י הטעלעפאן, וכן צריך לענות אמן על ברכה
ששומעין ע"י טעלעפאן וע"י מייקראפאן מספק.

ה.

אם מותר להזיז שיעון שבת בשבת

וכל כלי העלעקטרי כשעון ומנורה וכדומה הם
מוקצה אבל כדון כלים שמלאכתן לאיסור שלצורך

גופו ומקומו מותר להזיזם. ולהזיז את השעון שבת
שמעמידים מע"ש שיכבה ושידלק לשעה פלוגית, כדי
לקרב הזמן או להרחיק הזמן דהדלקה אסור כמדליק
בעלעקטרי מתחלה, וגם ביו"ט מסתבר שאסור כמדליק
בתחלה בעלעקטרי שהוא באיסור גולה.

ו.

אם לעשות מגין בחדר של משה
שלא מתנהגין כשורה

הנה יש חלוק דבביהכ"נ של קאנסערוואטיון לא
יעשו מגין אף בחדר אחר מכיון שפרסמו שהם הברכה
שכופרים בכמה דיני התורה, והרחק מעליה דרכה נאמר
במינים ומינות בע"ז דף י"ז ע"א, כי גם הכופרים
בדבר אחד מן התורה נחשבו כופרים בתורה כדאיא
ברמב"ם פ"ג מתשובה ה"ח ודינם כמינים כדאיא שם
בה"ו, ואף שהם שוגגים כתינוקות שנשברו בין העכו"ם
ע"י שהידיוחם אבותיהם והסביבה שנתגדלו שם ואין
עליהם הדינים שנאמרו שם בעונשין דביד"ש ולא
הדין דמזרידין ולא מעלין שבפ"ד מרוצח ה"י כמפורש
ברמב"ם פ"ג מממרים ה"ג, מ"מ כופרים הוה וצריך
להתרחק מהן כדון הרחק מעליה דרכה, ומש"כ הרמב"ם
שראו להתוירם בתשובה ולמשכן בדברי שלום עד
שיתורו לאיתן התורה, לא שייך זה במקום קיבוץ
שלהן שהוא בביהכ"נ שלהן שאין המקום ראוי לזה,
וגם לא כל אדם ראוי לזה, אבל אלו בתי כנסיות של
ארטדוקסים שאינם כראוי כגון בלא מחיצה ראויה
ומשתמשים במייקראפאן אינם ח"ו כופרים במצות אלו
רק שמולולין בהו אף שמאמינים בעצם בכל מצות
התורה ונעשה להו כדיתר במשך הזמן שעברו ושנו,
הם בעצם יהודים כשרים וגם לפעמים הם שוגגים
גמורים, ליכא ענין הרחק, ורשאי לעשות מגין בחדר
אחר, באופן שלא יתשדום שגם הם הולכין להתפלל
שם שהוא כשכבר מפורסם ואף קודם שנתפרסם אם
יש כניסה אחרת. ולענין למחות בהם תלוי אם יש
לקוות שישמעו צריך להודיע להם ואם לא מוטב שיהיו
שוגגין.

ז.

משחילקו את קריאת הפרשה ל"י אנשים
אם יעלו ויקראו לעצמם

ובליכא בעל קורא לכל הפרשה אלא ו' אנשים
אם יתנהגו כזמן הגמ' שיקראו בעצמם כשעולין לתורה
או דוקא אחר יקרא שלא יהיה בולט למי שאינו יודע
לקרא ויתביישו הנה אין לדקדק בזה ויכולין לקרא
לתורה כפי הסדר שהיו רוצים לקוראן שזה ג"כ סגי
שלא יתביישו כיון דלפעמים נודמן כך שאין קורא בעצמו
אפילו מי שיכול לקרות.

ח.

ומאלו הבאים מן הרחוב אם אין ידוע
יש לכבדם בעליה לתורה ואם יש שם כהן ולוי
לקרותם, ואם ידוע למחלל שבת אין לקרא
אף שהוא כהן ולוי דאין לכבד מחללי שבת
כהן.
ידעו מוקידו.

משה פי

סימן צב

בענין ברירה בערובי תחומין

מע"כ יד"נ הרב הגאון מהר"ר שמעון
שליט"א שלום.
במה שהקשת יידי לדעת התוס' הר"ן דב
ספיקא לחומרא בשבת דף ל"ד ע"א מ"י
ברירה לדעת הר"ן בגיטין רפ"ג החילוק בין
לדרבנן משום שהוא ספק וספק דרבנן לק
יידי לדעת אינו ברור דעת הר"ן שיסבור ד
דחא למאן דלא מחלקי וסברי בכל מקום או א
או יש ברירה בודאי סברי שאינו שייך לדיני
ג"ל אף למאן דמחלק משום דהדעת נותן שא
לספק דספק מיקרי שאנו אין יודעין זה או
שייך בה ידיעה בעצם היינו דאליהו הנביא
לברך זה ולכן יש בזה חילוקי דינים בין
לדרבנן אם נזייל לחומרא או לקולא דבי
מחויבין אנו לחשוש לאיסור וברבנן כ"ו ש
לאיסור תלינן לקולא אבל ענין ברירה קודם
אין שייך בזה ידיעה כלל ואף אליהו הנביא
לברך קודם החלוקה איוה של ראובן ואיוה ש
מאתר דיכולין לחלק כפי שירצו ואף שיד
הנביא איך יחלקו בעת החלוקה מ"מ הוא י
מה שיהי אח"כ אבל עתה אין שייך בזה ד
והוי דבר ודאי שעומד לזה כמו לזה וא"כ
לחלות לקולא בדברים שאזלינן בספיקו לק
בממון וברבנן שנימא שהוברר אם לא אמרו
רק שנוכל לומר בכ"מ ברירה דמאתר דהדב
אח"כ נחשב אף עתה כמבורר ויהי ודאי כמ
דברים שאזלינן בספיקא לחומרא. אבל להחש
זה אין סברא כלל ורק מאן דמחלק בין
לדרבנן וסבור שהקלו בדרבנן לומר יש ברין
ולא מטעם ספק לקולא דיש הרבה דברים שהק
אף שאינו שייך לספק, ובמכתבי לדודי הגר'
או"ח ח"א סי' י"ט) חשבתי הרבה מהם ולא עת
וכ"כ הוא דין ברירה ורק מוכיח הר"ן מו
לומר לפ"ז שבדאורייתא שלא אמרינן ברירה

א"י ח"ק

8

השובה: מעיקר הדין מותר. אכן כיוון דיש אור של נר אסור, כיוון דאתי לאחלופי.
 ושוב שאילתיו אם מותר לטלטל מנורת אלקטרי שדלקה ביה"ש, אך עכשיו אינה דולקת.
 והשיב, דמעיקר הדין לא הו"ל מוקצה, וכן ליכא חשש דשמא יכבה, דאל"ה לא היה לנו שום צד להתיר שימוש בכלים הפועלים ע"י השמל, אי איכא חשש שמא יכבה. אמנם אין להתיר בטלטול (כשהיא דולקת, וממילא גם כשדלקה וכבתה), כיוון דדומה לנר של אש (וכוונתו שאם לא היה דלוק בשבת מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו).

ל. טולטול שלג בשבת

שאלה: אם שלג אסור בטלטול, ובהזדמנות אחרת פסק דה"ל מוקצה.
 תשובה: הווי מוקצה דהווי נולד, וגשם (עירובין מ"ז ע"א גבי מ"א בעיבא דאי אפרין דמיכלע בליעי אסורין מטעם נולד, אלא מ"א בעיבם מינד נידוי) אינו ראייה לסתור, דאינו כגשם (יתכן שכונתו ששלג שבעינים ודאי שנמאן הליחיה דמו, ע"י שם מ"ה ע"ב ברש"י ד"ה מובלע).

לה. בגדים שהתייבשו במכונה בשבת

שאלה: בגדים שנשארם במכונת היבוש בביה"ש אם דינם מוקצה.
 תשובה: אסור להכניס בגדים למכונה בערב שבת כדי שיתייבשו בתוך השבת, דה"ל כהאי דין דריחיים (סימן רנ"ב סעיף ה' בהגה בשם יש אסורים), ולכן אם הכניס בגדים למכונה בערב שבת שיתייבשו בשבת, דינם דה"ל מוקצה (וע"י בסימן כ"א לעיל סעיף י').

סימן כג

בענין מוקצה במכשירי חשמל

בע"ה ט"ז מנחם אב תש"ה.

לכבוד נכדי היקר חביבא דנפשאי הרה"ג מוה"ר מרדכי טנדלר שליט"א.

76

כתבתי כמה פעמים בענין זה, וכן פירסמתי דעתי בעל פה למעשה בענין זה, וכבר הם דברים מפורסמים וידועים. אבל מאחר שכמה עירוי שכנראה יש כעין מבוכה בשיטתי במש"כ באג"מ או"ח ח"ג סימן מ"ט, ובאו"ח ח"ד סימן צ"א סעיף ה', על כן ביקשתי שיעתיקו דברים אלו בזה הלשון כדי לפרסם דעתי בספרי הבא.

הנה כלי חשמל הגם שפועלים על ידי החשמל ומחברים להחשמל ואפילו מנורת חשמל, למעשה אינם

מוקצים בשבת, ומותר לטלטלם, אלא א"כ הם כלים שעושים בהם מלאכה. אבל אם פעולתם אינה מלאכת שבת אין להחשיבם כמלאכתו לאיסור מהמת שמקבלים כוחם על ידי דבר האסור כמו חשמל, דדבר שמלאכתו לאיסור פירושו דבר שעושים בו איסור, ולא דבר שנעשה ע"י איסור. ורק צריך להזהר שלא להפרידם מחיבורן להחשמל.

והאם אחד רוצה להתמיר לעצמו יותר (הגם שאני בעצמי אינני נוהג כן) הרשות בידו. אך או יש לידע שלכל הפחות מותר לטלטל גם נר חשמל לצורך גופו ומקומו (אבל עיין לעיל סימן כ"ב סעיף ל"ו שיש להשוש מצד מה שהזכיר נר חשמל לנר של אש ממש). ובנוגע למה שנכלל בהיתר לצורך מקומו, נראה, שגם אם צריך שהמקום שעליו הולך האור כעת יהיה חשוך, נמו מקרי צורך מקומו.

זקנך אהבך,

משה פיינשטיין

סימן כד

בענין סחיטת אשכולית בשבת על צוקער, הנחת תפילין בחול המועד, אמירת ה' שפתי תפתח ויהיו לרצון אמרי פי, יציאה בשבת בשעון יד, תשלומין לתפילה למי שנעשה אונן בערב שבת לאחר זמן מנחה קטנה, ועניינים שונים

בע"ה ר"ח כסלו תשמ"ג

למע"כ נכדי היקר חביבא דנפשאי הרה"ג ר' מרדכי טענדלער שליט"א.

א. הועם שהילוקה חויבת אשכולית בשבת על צוקער שאסור, משהיטת לימון שאינא במשנה ברורה שמותר, ודין הכנסת התיבות פרו לפיו למבזין המשקה

מה

שהקשה כת"ר בהא שכתבתי באג"מ או"ח ח"ד סוף סימן ט"ז, באשכולית שקרין גרייפרוכט שאסור לסוחטה בשבת על מקום שיש שם צוקער, אף לאכול תיבה, משום דלא בכל מלאכות איכא חילוק בין לאכול מיד ובין לאכול אחר איוו שעות. מהא דאינא במ"ב ס"ו ש"כ ס"ק כ"ב, דרשאן לסחוט לימוניש שהוא ציטרין על צוקער, אפילו כשכוונתו ליתן הצוקער שנסחט לתוכו לכוס חמין ששותה, ומציין בשער הציון לחיי אדם, והוא מתשובת הרדב"ז, שלכאורה באשכולית הוא כ"ש מהתם, דהא שם משמע דרשאן אף כשהכוונה הוא לשומו אחר שיקלוט הצוקער, למים

התמין שרוצה לשתות. דהא אין רגילין א ציטרין אפילו כשיש עליו צוקער, מפני חו שנותנין אותו במים חמין ששותין. מ"מ שעכ"פ עתה בשעת נתינתו, הצוקער הוא שנותן באשכולית דאכולין אותו כעצמו בל משקה.

אבל איזה דמיון הוא לימוניש לאשכולי הוא רק תבלין, ואין הדרך לשתות אותו ל שסוחט מעט כדי ליתן טעם בכוס של חמין, מצעיר. לכן כשהוא נסחט לצוקער נבטל מחשיבות המשקה שבו, מהמת חשיבות אוכל הצוקער, ושייד שיאכלו התיבת צוקער זה שרוצה באכילת צוקער יהיה מוטעם לא רק מתוך כתינותו, שהרבה אינשי מהגדולים ל לכן הוא בשם אוכל, שהרי המשקה נסח שהוא אוכל, ולכן אין לאסור זה בשבת, דאיפרת הוא. אבל כשסוחט האשכולית, כל משום שרוצה לשתות, דאין במשקה האשכולית שייכות לתבל בו דבר אחר, א אותו לשתיה בעלמא כרוב שתיית מי פירו שיתחשבו אוכל כשסחטו על צוקער, א צוקער, וכ"ש כשסחטו לעפרורית דציו דסוחטו לכונת שתיית מי האשכולית שנסחו כסחיטת כל פירות העומדין לסוחטן למי בשבת כדון פירות העומדין לסחיטה. ה שעושה ע"צ צוקער משנה את מעשיו ואת כ סוחט לחשיבות משקה, ול"ק כלום והוא לע"ד.

ולענין להכניס לפיו תיבות חתיכו שכתבתי שכיוון שלמג"א ס"ק ד' היש א הרמ"א שם בסעיף א' אסורין אף בשאר דב בענינים, כן הראוי להתמיר. שכתבת שהמ"ב כתב שלכו"ע מותר להכניס לפיו חתיב בפה, דהאסורים שברמ"א אסרו דווקא כשהו והיינו כשמוציין אתם ואינו משימם לתוך פיו, לתוך פיו מותר. וגם ראית שאני בעצמי לא ו מה שכתבתי הוא בעובדא שפליגי ש שברמ"א, דיש להתמיר כהיש אסורין כדעת כה"מ. ולא עסקתי בדבר שכתב המ"ב שו אלא בדבר שפליגי שתי הדיעות שהביא ו אליבא דהמ"ב דווקא במחזיק את הפרי בע ומוצין ממנו, וחלק מהפרי מונח מבחוץ, או חתיכת הפרי שמוציין ממנה כולה בתוך פיו, לכ"ע, שרי והדין שכתבתי שאסור, דיש ל אסורין והמג"א, הוא כשלא הכניס כל ה פיו. אבל לא כתבתי זה בפירושו, משום ש

או"ח ח"ד כ

9

ס פ ר

שלמי יהודה

בדיני מוקצה

בו יבוארו דיני טלטול חפצים, כלים ודברי מאכל וכדומה בשבת ויו"ט, ובפרט הכלים שנתחדשו לאחרונה. איזה מהם מותרים בטלטול ואיזה מהם מוקצה.

ובראשו פתיחה מפורטת לכל סוגי מוקצה וכלליהם.

מלוקט ומסודר בעזרהיית ע"י
יהודה אריה בלאמו"ר הרב שלמה הלוי שליט"א הלשטוק

פניה"ק ירושלים תובב"א
שנת חמשת אלפים תש"מ לבריאת העולם

פרק ב

דברי חשמל

74 הדינים בפרק זה בנויים על חמשה כללים ואלו הם:

- א. כל כלי הפועל בזרם החשמל או בטרייה (סוללה) ומקפיד עליו ואינו ראוי לשום שימוש הריהו מוקצה מחמת חסרון כיס א.
- ב. כל כלי הפועל בזרם החשמל שראוי לשימוש בשבת יש אומרים שהוא כלי שמלאכתו לאיסור ב, ויש אומרים שאינו מוקצה ג.
- ג. כלל הקודם מיירי כשהכלי פועל, אבל כשאינו פועל מוקצה ד. L

(א) כמבואר להלן בסעיף א'.

(ב) האגרות משה או"ח ח"ג סי' מ"ט פוסק כן לגבי מאורר חשמלי ושמיכה חשמלית ושעון חשמלי וכתב וז"ל: הנה שלא לצורך גופן ומקומן יש טעם גדול לאסור שהרי הכח שעושה המלאכה בהן הוא באיסור ע"י חבורן להעלעקטרי, אף שאין עצם מלאכתן ענין איסור דהוראת השעות וגלגול הפען לעשות רוח אינו איסור, כיון דעכ"פ נעשו באיסור עכ"ל, ומכאן נלמד לשאר חפצי חשמל וכן שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א. ראוי לכסות את הכפתורים כדי שיזכור שאסור להפעילם ככתוב באגרות משה שם סי' נ'. הגרש"ז אויערבך שליט"א כתב ע"ז וז"ל: נלענ"ד דשפיר מותר להזיז אותם כמקצת ולא הבינותי למה הם אוסרים, הרי זה עומד לטלטול במקצת עכ"ל, וכן משמע מאז נדברו ח"ח סי' ל"ג. L

74 ג

(ד) 74 (מחמת גופו). שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א והסביר כי זה שבר כלי, זה יבואר להלן פרק ג' הערה י"ג. הגרבי"ז זילבר שליט"א כתב ע"ז: ולא נראה לומר שהוא מוקצה דאפילו להאמרים דשעון רגיל כשעמד ואינו פועל הוה מוקצה, משום דיש בעריכתו איסור משום תיקון כלי, א"כ מקודם לא הוה כלי, אבל כאן מה דאינו פועל אינו משום דצריך לעשות בו איזה תיקון, אלא שנתקו מזרם החשמל שלא יפעל, לא נתבטל מזה דין כלי עכ"ל. לכן כברית עולם דף 111 סעיף כ"ט כתב ששעון שהפסיק הילוכו המחמיר יחמיר והמיקל לא הפסיד. כתב ע"ז הגרש"ז אויערבך שליט"א וז"ל: לדעת החזו"א דחבור עם החשמל אסור משום בונה שפיר חשיב שעון שעמד כשבר כלי. עכ"ל. L

74 ד

ספר

חוט שני

ביאורים ובירורי ענינים
וחידושי דינים בהלכות שבת

שיעורי מורינו ורבינו
רבי שמריהו יוסף נסים קרליץ שליט"א

חלק ג'

מוקצה — אמירה לנכרי

קובץ ענינים

ביאורים וחידושי דינים באהע"ז סי' כ"א

נערך בעזרה ע"י

חיים אריה הלוי הוכמן

בני ברק, שבט תשס"ה

עומד לטלטול כלל, אין היחר כלל לטלטלו אף
 לצורך גופו ומקומו, דכל שמייחד לו מקום
 הרי הוא קובע שכלי זה אין שימוש ע"י
 טלטלו, וזה לכו"ע ואף לר"ש היו מוקצה.
 וקביעות מקום זו אינו נוגע לכלים המוקצים
 בשבת שדנו בהם בגמ' ובפוסקים דשם הנידון
 בכלים שהדרך לטלטלם, רק דבשבת אינו
 מטלטלם כמו כלי שמלאכתו לאיסור או
 מחמת איסור וכדו', או מוקצה מחמת חסרון
 כים, דהדרך לטלטלו למה שהוא מיועד, וזוה
 נאמרו פרטי ודיני הלכות מוקצה. אבל כלי
 שמייחד לו מקום שאין עומד כלל לטלטלו
 אסור לטלטלו אף שאין בו חסרון כים, ואף
 שאין מלאכתו לאיסור, ואף אין הוא בעלים
 ואבנים שאינם ראויים לשימוש, שהרי השעון
 התלוי על הקיר עומד הוא לשימוש להורות
 את השעות, וכן תמונה התלויה על הקיר
 עומדת לשימוש לקישוט, אלא שכל אלו אינם
 עומדים לטלטול. ע"ע להלן עמ' ס"ת.

מאמר מבישירים חשמליים

בבב' שבת [כא] רמי ליה אביי לרבה, תניא
 מותר השמן שזנר ושנקערה אסור,
 ורבי שמעון מחיר, אלמא לר' שמעון לית ליה
 מוקצה, ורמיניהו רבי שמעון אומר כל שאין
 מומו ניכר [גבי בכור קאין מערב יו"ט אין
 זה מן המוכן וכו', אלא אמר רבא הנה לנר
 שמן ופחילה הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור
 [לשלהבת דבכי הא מוקצה מודה ר' שמעון
 שהכלי טפל לשלהבת בעודה זו ולאו משום
 דחייש לכבייה, רש"י].
 ור"א נתבאר בראשונים ז"ל מה הטעם
 ששלהבת היא מוקצה.
 ובחזו"א [כב] הקשה וז"ל, יש לעיין מאי
 שאלהבת מנר שמן ופחילה,

הלא בשעת הדלקה גם נר לא חזי למידי אלא
 לתשמיש האור, ואי ללא מקרי מוקצה כיון
 דהוא משמש להאור והו"ל כשאר הכלים
 המשמשים א"כ גם שלהבת לא היו מוקצה.
 ותיריין, די"ל דלעולם אין דרך הנר לטלטל
 בשבת דלמא תכזה.

עוד תירין, א"כ, לעולם השתמשות הנר
 הוא במקומו ואין דרך לטלטלה,
 ודבר שאין עשוי לטלטל כלל אע"ג דנהנה
 ממנו בשבת חשיב מוקצה, והלכך שלהבת
 חשיב מוקצה, אבל נר שמן ופחילה כיון
 דמתריין לאחר שבתה הנר, מהשתא לאו
 מוקצה מינהו לר' שמעון דכיוצא הנר היו
 כגמרו צידי אדם כקדירה רותחת [בג],
 וגמרו צידי אדם לא חשיב מוקצה אף
 קודם דמחזי, דהא קדירה רותחת מותר
 לטלטלה וכו', עכ"ל.

→ ודחזינן לכל הפירושים דמ"מ מבואר בגמ'
 דשלהבת היו מוקצה, ואף דשלהבת
 אין זו איסור הולאה בשבת משום דאין זו
 ממש, מ"מ לענין מוקצה חשיב ממש, ולא
 נתבאר בראשונים הגדר זוה, ועיין להלן.

מבשירים חשמליים, אם מקפיד עליהם
 שלא לטלטלם מחמת חשש
 הפסד או קילקול, פשיטא דהוי מוקצה מחמת
 חסרון כים, ואסורים בטלטול אפילו לצורך
 גופו או מקומו, וכל שכן שאסור לטלטלם
 מחמת ללל.

→ מבשירים חשמליים שיש בהם גופי חימום
 שלוטים ע"י זרם החשמל כגון
 חגורי חימום שפועלים באופן הנ"ל, דינו כדין
 שלהבת דמפורש בגמ' דהוי מוקצה, וממילא
 הכלי הוא בסיס לשלהבת או לזרם החשמל.
 וה"ה פנס חשמלי כיון שיש במנורה חוט
 לוהט.

שער הביון

[כא] מ"ו ע"ב: [כב] קי' מ"א ס"ק ט"ז: [כג] בילה כ"ז ע"א:

מבשירים חשמליים
 מחמת ר
 גופי חימום אף הם
 החשמל, נראה דדינם
 לאיסור, כיון שפעולתו
 הדלקת זרם החשמל,
 מערב שבת, וגם יש
 בשבת, מ"מ לא פקע
 לאיסור כיון שלצורך
 מעשה האסור בשבת.
 שהניחה על גבי האש
 מונחת בהיחר על גבי
 שמלאכתו לאיסור
 ותכליתה הוא ע"י
 בשבת וה
 ואף שיש לחלק דו
 פירוש, לעשור
 פטיש, קדירה וכדו',
 איסור לא חשיב מלאכה
 ושלחן נעשו ע"י איסור
 נגמר מלאכת עשוי
 להיחר, אבל הכא שני
 איסור ולכך אדם
 וצדיין יש לדון במו
 מאורר דיהו
 גופו ויהיה אסור לו
 ומקומו, דאפשר שז
 לשלהבת, ולפי"ז כל
 לזרם החשמל שבו כמ
 ואמנם ע"כ דין שלה
 מוקצה צ"ב
 ברבותינו הראשונים
 שהוצא לעיל, ואפשר
 שמגיע מן החוץ למכ
 חוט החשמל שמג

13

7e

מבשירים חשמליים שאינם בכלל מוקצה מחמת חסרון כים, ואין זה גופי שימוש אך הם פועלים רק ע"י זרם החשמל, נראה דדינם עכ"פ ככלי שמלאכתו לאיסור, כיון שפעולתו נעשית ע"י איסור של הדלקת זרם החשמל, ואף שהפעילו זהיר מערב שבת, וגם יש לו שימוש של היתר בשבת, מ"מ לא פקע ממנו שם כלי שמלאכתו לאיסור כיון שלצורך הפעלתו נריך לעשות מעשה האיסור בשבת. והוי כמו קדירה אף שהניחה על גבי האש מערב שבת, וגם בשבת מונחת זהיר על גבי האש, מ"מ דינה ככלי שמלאכתו לאיסור כיון דעיקר שימושה ומכילתה הוא ע"י איסור שאסור לעשותו בשבת וה"ה הבא.

ואף שיש לחלק דכלי שמלאכתו לאיסור פירושו, לעשות על ידו איסור כמו פטיש, קדירה וכדו', אבל כלי שנוצר ע"י איסור לא חשיב מלאכתו לאיסור, דהרי כסא ושלחן נעשו ע"י איסור, מ"מ הבא גרע דשם נגמר מלאכת עשייתם ועכשיו משמשים להיתר, אבל הכא שימושו התדירי הוא ע"י איסור ולכך אדם מקצה דעתו מזה.

ועדיין יש לדון במוצרי חשמל הנ"ל וכגון מאוורר דיהא דינו כמוקצה מחמת גופו ויהיה אסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו, דאפשר שזרם החשמל שבו דמי לשלהבת, ולפי"ז כל הכלי חשמל יהיה בסיס לזרם החשמל שבו כמו שהגר בסיס לשלהבת. ואמנם ע"ס דין שלהבת דמבואר בגמ' דהוי מוקצה נ"ב מהו גדרו, ולא נתבאר ברבותינו הראשונים גדר זזה, ועיין בחזו"א שהוצא לעיל, ואפשר שכאשר כח החשמל שמגיע מן החוץ למכשיר הוא ע"י חיבור של חוט החשמל שמגביל את הטלטול של

המכשיר, דמי לדין שלהבת, על כן למעשה יש לחוש שלא לטלטל כלי חשמל אלו בשבת אף לצורך גופו או מקומו. אב"ד כלי חשמל כגון שעון שמופעל ע"י בטריה שזמכו, נראה דמותר לטלטלו בשבת, אף שפעולת השעון הוא ע"י זרם החשמל שע"י הבטריה, מ"מ כיון שהשעון עם הבטריה הוא כלי אחד, ואין זרם החשמל בא אליו מן החוץ, אזי על כל הדבר יש שם כלי אחד ומותר לטלטלו ככלי שמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו.

מוקצה מחמת חסרון כים
אם צריך ייחוד

מוקצה מחמת חסרון כים כגון סכין של שחיטה או של מילה ואיזמל של ספרים וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקולמוסים וכו'.

יש לעיין כלי שהוא מוקצה מחמת חסרון כים כגון סכין של מילה, האם סגי בזה שמייחדו להיות סכין של מילה, שיהיה דינו מוקצה מחמת חסרון כים, אף שעדיין לא השתמש בו. או דלמא צעיק לכל הפחות שימוש פעם אחת למילה כדי שיהיה לו דין מוקצה מחמת חסרון כים מחמת שמיחד למילה.

והגה בשו"ע [כד] כתב דמטה שהניח עליה מעות אסור לטלטלה משום בסיס, אך אם אין עליה עתה מעות וגם לא היה עליה צין השמשות מותר לטלטלה אפילו יחדה למעות, ועי"ש במ"ב [כה] דאם ייחד המטה למעות דינה כמוקצה מחמת חסרון כים. ונ"ע אם נימא הכי בכל כלי שהוא מוקצה מחמת חסרון כים.

והנראה שכלי שיצירתו ויעודו הוא עבור שימוש מיוחד כמו סכין של

שער הציזון

[כד] סי' ש"ח סעיף ז': [כה] ס"ק כ"ה:

דבלה, בין (ה) לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם.

חומ' שני

אמנם עיין בפמ"ג סס [דה] שכתב ח"ל, עמ"א סנהדרין ק"א ורש"י משמע שאין ניכר לרפואה שדרך העולם להשיס כלי שאין נוטל כי אם לצורך גופו אסור שנראה כרפואה וצ"ע, עכ"ל. מצוהר דהאיסור להניח כלי שמלאכתו לאיסור הוא משום דנראה כרפואה. ולפי"ז הא דאיתא במס' שבת הנ"ל דמותר להניח על המט כלי מתכות, מותר אף בכלים שמלאכתם לאיסור דלא שייך צמת רפואה.

צורך מקומו

→ (ד) לצורך מקומו. בגמ' מס' שבת [דז] מסקינן, אמר רבא, החירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו [שהוצרך למקומו] אין [פי' קן], מחמה לל לא [שאינו צריך לו עכשיו לא לגופו ולא למקומו, אלא חס עליו שמא יחזקע צחמה, רש"י].

וגראה דגדר "צריך למקומו" הוא, שצריך שהמקום יהיה מקום לשימוש, אך לא סגי שהמקום רק יהיה פנוי ולא ישחמש בעצם המקום, והוא ע"פ מה דאמרינן במס' שבת [דז] אמר רב הונא, היתה צהמתו טעונה כלי זכוכית, מציא כרים וכסתות ומניח תחתיה ומתיר החבלים והשקין נופלים. ופריך, והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלים בשבת, כי קאמר רב הונא בקרני דאומנא דלא חזיא ליה [לפי שמאוסים, רש"י], והא קא מצטל כלי מהיכנו, צשליפי זוטרי [משואות קטנים

וכתב במ"ב [דא] פי' מי שחש צעינו נותנים כלי מתכות על העין כדי לקרר וה"ה שמקיפין בטבעת או בכלי את העין כדי שלא יתפשט הנפת [רש"י], וכתב הח"י אדם [דב] וה"ה דמותר לדחוק צסקין חצורה כדי שלא תתפשט.

ובתב המ"ב בשעה"צ [דג] על דברי הח"י אדם, איני יודע מקורו, דמרש"י אין ראה כ"כ דדילמא דרך סגולה היא. ויותר נראה דהטעם הוא משום דאין דרך לעשות דברים אלו בצממנים ולכך אין לגזור משום שחיקת צממנים, עיי"ש.

והנה אמרו בגמ' דמותר ליתן ע"ג העין דוקא כלי הניטל ופרש"י כגון מפחת סכין וטבעת. ומשמע דכלי שמלאכתו לאיסור אסור, וצ"ע אמאי יהיה אסור דהרי הוא לצורך גופו, ומאי שנא מקורנס דמותר לפתח צו אגוזים.

ואפשר לצורך גופו החירו בכלי שמלאכתו לאיסור היינו דוקא חשמיש הרגיל והמלוי, ואף שהוא רק לעינים רחוקות מ"מ שימוש צו מלוי, משא"כ אם שימוש זה לא מלוי כלל לא החירו. ולפי"ז צמקום שמלויים חולים כגון צחי חולים שהרגילות שמציאים לשם חולים עם נפיחות יהא מותר לדחוק על הנפיחות גם ע"י כלי שמלאכתו לאיסור.

ובמפי שבת [דד] ח"ר לענין מת, מציאין כלי מיקר [שמציאים קרירות כגון זכוכית, רש"י] וכלי מתכות ומניחין על כריסו כדי שלא יהא חפזת, עיי"ש. ולפי"ז צ"ל דאיירי דוקא בכלי שמלאכתו להיתר.

שער הציון

[דא] ס"ק קמ"ד: [דב] כלל ס"ט דין ה': [דג] ס"ק ק"ד: [דד] קנ"א ע"ב: [דה] ס"ק כ': [דו] קכ"ג ע"ב: [דז] קנ"ד ע"ב:

שבת
כלי
צבילו
צבת,
גופו
אסור
ממש
מן
כדי
פוק
הינא
ושה
אדם
צבת
ש"ס
יתן
ש"ס
צבת
צבו
כו'
יק'
את
ניו
צ"ג
כלי
גון
עין
את.
יק'

ששומט הכר מתחתיהם ונופלין על הכר השני, וכן עד שמגיעין לארץ. רש"י.

והקשה הרשב"א ו"ל, וא"ת שליפי רבצני נמי יצא כרים וימח תחתיהן, ואי משום מצטל כלי מהיכנו לכשיטרך לכרים יסלק השלופין ציד, דהא כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך מקומו וכו', ובשלמא לסלקן מעל גבי חמור אסור משום דהא גבא דחמרא לא צריך ליה כלל בשבת, אבל מעל גבי כרים מיהא שרי, עיי"ש.

בבבואר ש"צריך למקומו" היינו שצריך את המקום פנוי לשימוש. ומשו"ה על גבי החמור שאסור לשבת עליו בשבת לא חשיב צריך למקומו, אבל על גבי כרים שמוותר לשבת עליהם הרי זה נחשב צריך למקומו.

ובבבוארי שם כתב, ו"ל, יש שואלים בדברים שאין ניטלים ושליפי זוטרי שאין בהם ציטול כלי מהיכנו מה צריך לכרים וכסמות יטלם ציד שהרי צריך הוא למקומו, ואם מפני שאינו יכול להשתמש במקומו, שהרי גב הצהמה הוא ואסור להשתמש בצעלי חיים, הרי מ"מ צריך למקומו שלא תמות בהמתו, נראה שאין צורך מקומו נאמר אלא שצריך למקומו ממש ליטב בו וכו', עכ"ל.

בבבואר ש"צורך מקומו" הוא דוקא שצריך להשתמש ממש באותו המקום, אבל אם יש לו צורך דדי שאינו שימוש ממש במקומו אין בזה בכלל החירא לצורך מקומו. וב"ש שכן, אם רוצה לטלטל כלים שמלאכתן לאיסור רק כדי שהחדר יהיה פנוי ומסודר, או מסודר לאורחים שיבואו לא חשיב צורך מקומו דאין זה שימוש ממש במקום הזה ואסור.

והיה צורך קדירות שמלאכתן לאיסור במטבח

מן השיש ולהניחם בצד, כדי שהמטבח יהיה מסודר אסור וכנ"ל, אלא"כ צריך הוא להשתמש במקומו או שהם גרף של רעי. לפנות קדירות של חמץ צערב פסח שחל להיות בשבת, אם צריך למקומו כדי להשתמש באותו המקום לכלי פסח וכדו' מותר לטלטלם.

למאי דמסיק המ"ב [דח] דמותר לטלטל תפילין לצורך גופן או מקומם, מותר להוציא תפילין מן החדר לצורך חה"מ [דט], דשפיר מיקרי צורך מקומו שהמקום יהיה ראוי לשימוש. אמנם למאי שכתב במ"ב [מ] דאם אפשר לו בלא לטלטל את המוקצה לא יטלטל את המוקצה א"כ כיון דמהני ב' כיוונים בלא להוציאם מן החדר אין לטלטלם בשבת כשאפשר לכסותם בצ' כיוונים. L

מ"ב צורך של אחר זמן

בישו"ע [מא] כתב, כלי שמלאכתו להיחר אסור לטלטלו שלא לצורך כלל. וכתב במ"ב [מב] בשם הט"ו, שלא לצורך כלל, היינו אם היום לא יצטרך לו כלל, אבל אם יצטרך לו באותו היום והוא מטלטלו כדי שיהא מוכן לו בשעתו שרי, עכ"ל.

ואין לטעות בדבריו דקמ"ל לטלטול לצורך של אחר זמן ג"כ חשיב צורך גופו, דא"כ למה העמידו דין זה בכלי שמלאכתו להיחר, הרי אף בכלי שמלאכתו לאיסור אם מטלטל בשביל אחר זמן חשיב צריך לגופו, ולא מסתברא שצריך להסמיך את הטלטול לצורך השימוש בגופו.

אלא הביאור כמו שמפורש יותר בדברי הט"ו [מג] ו"ל, שלא לצורך כלל

שער הציון

[דח] סי' ש"ח ס"ק כ"ד, וסי' ל"א ס"ק ב': [דט] סי' ר"מ סעיף ו', ובסי' מ' סעיף ב', ומ"ב ס"ק ו': [מ] סי' ש"ח ס"ק י"ג: [מא] סי' ש"ח סעיף ד': [מב] ס"ק כ"א: [מג] ס"ק ב':

ב. במ"ב [מ] שעברה או ב ומקומו, אבל

ובן נר שלם י שהיא עדיין וקציעה מחמ

אסור. ז"ע ו צדן שלהם תו עמהם לבית ו וכו', ונראה ל לצורך כל היום והוא נושא אלו

ודייגו שהטלכ כלל, ו

הכנסת, אלא מוכן לו בשעת וכל זה דוקא ההיחר הוא כ שמלאכתו לאי "צורך גופו" ו צטלטול זה זמן לאחר זמן, אבל גופו אסור, ד

מ"ב נראה דל לצורך לו לצורך זה אף ל נוסף לעשיית

17

קפיד תנא דמתניתין בין צורך גופו בין צורך מקומו דכולה חדא מלתא היא, וסיפא דקתני בין לצורך בין שלא לצורך, צורך גופו וצורך מקומו, שלא לצורך מחמה לצל וכמו שמפרש הוא בגמ' ריש מקשים⁸, היכא קאמר רב יהודה דדבר שמלאכתו לאיסור דאינו ניטל כלל והא איהו הוא דאמר בשלהי פרק כירה⁹ גבי נר דמשחא שרי דנפטא אסיר, ותירצו דשאני נר שהוא אינו משמש מלאכת איסור אלא שנעשה בסיס לנר ושמן ופתילה התינו נמי טעמא דפשוטות¹⁰ אבל מ"מ עדיין קשה דהא איהו שרי כלי קיואי לעיל בר"פ אלו קשרים¹¹, וכלי קיואי כלים שעושין בהן מלאכת איסור הן, וי"ל דהנהו לבתר דשמעה להא מרבה אמרינהו, דהא אותביה רבה ואיתותב, ומיהו עדיין קשה לי, רב יהודה אפילו מקמי דשמעיה מרב' היכי תיסק אדעתיה הכין, דהא תניא¹² התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו והיכי מתוקמא ליה, וי"ל דברייתא לא שמיעא ליה, וא"נ י"ל דר"י ודאי מסבר הוה סבר דאפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך שרי, אלא דמתני' הוא דמפרש, דקסבר דת"ק לא שרי אלא כלים שמלכתן להיתר, מדקתני רבי יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לתנא קמא לא והא מני רבי נחמיה היא וברייתא דלא כרבי נחמיה דהא לא מיתוקמא ליה, ולעולם רב יהודה כרב' ס"ל¹³, ובהכי מתרצין

לן כולהו קושיין והכין נמי מוקמינן לה¹⁴ למתניתין כרבי נחמיה, ומיהו לא מתוקמא כרבי נחמיה לפום קושטא משו' דקשיא רחת ומולג וכדאותבי' רבה לרב יהודה.
[קכג, א] הא דאותביה אבוי לרבא¹⁵ ממדובה, איכא למידק והא אבוי נמי כרבה ס"ל דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מיהא שרי וכדאיתא לקמן¹⁶, והיכא לא אסיק אדעתיה לאוקומה כרבי נחמיה, וי"ל דהא דלקמן לבתר דשמעה מרבה רביה הוה¹⁷, ואי נמי לאפוקי מינה¹⁸ תירוצה הוה¹⁹ דלמא אית ליה לרבה תירוצה דלא שמיע ליה²⁰, ומיהו רבה נמי הוה אפשר ליה לאוקמיה בצורך מקומו, אלא משום דאין מטלטלין אותה לגמרי משמע ליה וכדמשמע ליה נמי לרבי אלעזר לקמן²¹ דאוקמה קודם התרת כלים, ולרבי נחמיה נמי ודאי לא מטלטלי ליה כלל, למאי דס"ל לרבה כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו לא ואפילו לדידן, כיון דסבירא ליה לרב נחמיה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ותשמישה של מדוכה לאיסור הוא הלכך אינו ניטל כלל.
הא דתנן מרוב' בזמן שיש בה שום מטלטלין אותה, יש מי שפ"י דה"ה ע"י ככר, ואע"ג דאמרינן²² לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, ה"מ היכא דליכא תורת כלי כמת אבל כל מידי דאית ליה תורת כלי מיטלטל הוא ע"י ככר²³, וליתא, אלא אין לך מוקצה מיטלטל

ע"י ככר, ו הנדוכין²⁴, אסורה אלא במלאכתו כקדרה המנ סיכי זיירי שהן כלי ק בפרק אלו חוץ מכובד איכא מאן בר ליואי ל ליה, והני התחתון, וא הן וכן פ"י אסובי ינו דכשהוא נו ולא דמי לי חבית²⁵, ד וממילא הוי מנא, ויש ליה לדמוי למעצביון ו רר"ח ז"ל²⁶ לינוקי ופעו לה לאפיקט ויש מקשרי היא והיא ו וי"מ כמו הקאתו אל אפיקטוין, לעשות לה סי' קצא ע"י מועד ש"ה נ בד"ה הא, וו לר"ן הוסיף (בהקדמתו) כאן דכלי תשמישו לה בבה"ל ס"ג רבינו הלוי, 29 ערך זיוו רבינו כאן נ קמו, ב. 33 תוד"ה א בערוך ערך

7 צ"ל: לצורך צורך גופו. 8 תוד"ה רחת, ובעה"מ, הרמב"ן, וחי' הר"ן, והתוס' ובעה"מ תי' תרוצים אחרים.
9 לעיל מו, א. 10 ועיין פנ"י לעיל מו, א מה שכתב בזה, ובהגהות רעק"א סי' רעט על המג"א סק"ט, וסי' שי על המג"א סק"ה, ובפמ"ג בא"א ס"ס רעט.
11 קיג, א. ועי' ש ברש"י ד"ה מותר לטלטלם שכתב דלא הוי מלאכתן לאיסור. 12 לקמן קכג, ב.
13 וכ"כ בה"י המיוחסים לר"ן. 14 צ"ל: בירושלמי, פרקין ה"ב. 15 צ"ל: לרבה. 16 קכג, ב.
17 וכך פירש בעה"מ בד"ה נוטל, והרמב"ן לקמן קכג, ב בד"ה הא הקשה דא"כ למה הקשה אבוי לרבה לקמן קכד, א. ועיין בהערות הנרא' שם שחרץ שיטת רבינו. 18 צ"ל: מיניה. 19 נראה דצריך להוסיף: בעי, 20 וכך תרצו הרמב"ן וחי' הר"ן. 21 קכג, ב. וכ"כ רבינו שם בד"ה איתביה. 22 לקמן קמב, ב. 23 וכ"כ בעה"מ בסוגיין (בד"ה ת"ר) בשם אחד מחכמי הדור, ובשו"ת הרא"ש כלל כב סי' ת, (והובא גם בב"י סי' ש"ה), והמאירי במס' ביצה כא, ב. ובכלבו סי' לא כתב בשם מקצת חכמי

חידושי הרשב"א - נחמיה - קכג: א
ג"ג אבוי ו
גי' קכג קיגוס טו אבוי ו

שאלות ותשובות

להורות נתן

חלק עשירי

ישא מדברותיו כבורוי הלכה בענינים הנוגעים
לארבעה חלקי שולחן ערוך

— בתוספת מפתח לכל עשרת החלקים —

מה שחנני השם יתברך בחמלתו עלי
הצעיר באלפי ישראל

נתן באאמ"ר הרבני הצדיק והחסיד המפורסם
מוה"ר עמרם זצוק"ל הי"ד געשטעטנער

אב"ד קרית אגו"י בני ברק
ור"מ דמתיבתא פנים מאירות

מח"ס נתן פרוי על מסכתות ושו"ע י"א חלקים, להורות נתן
על התורה ומועדים ה' חלקים, ונתן לכהן על ספר תקפו כהן,
מבעד לצמתך, מקדש מעט, קבא דתירוצא, מאורות נתן
שבשו"ת מאור החיים ב' חלקים, ושאר ספרים

בני-ברק

שנת ולהורות נתן בלבו (תשנ"ז) לפ"ק

קיים את המלצה חלף כשיגיע זמן המלצה דהיינו בחנות. וכן עלם הדיבור אינו חלף בגדר הכשר מלצה, שהרי המלצה היא במה שאין לו חמץ ברשותו, ואין המלצה בעלם מעשה הדיבור, ולכן לא שייך בזה דין זריזין מקדימין, דאף אם יצטרף קודם זמנו לא יקיים בזה מלצה, דהמלצה היא רק במה שאין לו חמץ ברשותו, ומלצה זו מתקיימת רק בחלות ערב פסח שאז מתחיל זמן האיסור. ומעשה הדיבור אינו לעיכובא בקיום המלצה, דאף אם לא היה לו חמץ מעולם או שנשרף מאליו ג"כ קיים מלצה במה שאין לו חמץ ברשותו. משא"כ בפדיון בכור, הנחיתה היא מעשה המלצה, דאי לאו שהוא נותן חמש סלעים לכהן אינו מקיים מלצה, ואין מליצות לקיום המלצה בלא נתינת המעות לכהן, וכיון דמעשה הנחיתה הוא מעשה המלצה, ומעשה זה הרי אפשר להקדימו קודם זמנו, לכן שייך בזה דין דרזין מקדימין, כן נראה לעי"ד להסביר שיטת החוס' בזה, ומי שדעתו רחבה יפרש יותר.

ד) ומה שהעיר עוד בביאור דברי הריטב"א ר"ה (ע) שהבאנו בחשובה שם, הנה הכל הולך למקום אחד, דהבכרת צריך לחלק בין ערב שבת למוצאי שבת.

סימן לו

בס"ד, קרית אגו"י בני ברק, ט"ז תמוז תשנ"ד לפ"ק.

רב שלומים למע"כ האי צורבא מרבנן השוקד על דלתי התורה מוה"ר יצחק הלוי אויסטערליץ יחי לאי"ט פה בני ברק.

כעת צא לידי שאלתו מהו צעין אם מותר לנטל בשבת ועניטילאטור דמתקריא מאורר.

א) הגה חף אם היה דלוק מערב שבת, אעפ"כ אינו דומה לנר שהדליקו בו באותה שבת דאסור בעלעול, וכמבואר בשו"ע או"ח (סי' רע"ט ס"א), דהתם העטם מבואר במג"א (סק"ח) דבין השמשות היה אסור לנטלנו, והיינו משום שהנר והפחילה נעשה צסום לשלהבת וכמבואר במחלית השקל שם, ועיין מג"א (סי' רע"ז סק"ח), אבל בכלי זה לוכא שלהבת בשעה שהוא דלוק, וממילא לא שייך לאסרו בעלעול משום צסום לדבר האסור.

ב) ואי משום דהוי כלי שמלאכתו לאיסור דהיינו מותר חלף לנורק גופו ומקומו וכשו"ע (סי' ש"ח ס"ג), הנה באמת זה תלוי באשלי רבצא אם כלי כזה הוי בגדר מלאכתו לאיסור, ד"ל דלא הוי כלי שמלאכתו לאיסור חלף היכי שאופן השמישו הוא רק בדרך איסור, וכגון קורנש של זהבים שדרך השמישו לעשות בו מלאכת הוכח ומלאכה זו יש בה איסור, אבל הכלי דנדון דידן אין צריך לעשות בו שום מעשה בשעה שמשחמש בו דהא הכלי מינת ניית, וא"כ אפשר דאין זה בגדר

כני שמנחתו נחיסור, כיון דחפשי נהשתמש בו בשגגה נמי שולטת לעשות בו מלאכת איסור, שהרי יכול להדליקו מערב שבת, ובשבת אינו צריך לעשות כלום. ובאמת פליגי בזה ראשונים ז"ל, וכמו שהביא בהגהות הגר"א ז"ל לשו"ע או"ח (סי' רע"ט במג"א סק"ב) גבי נר שלא הדליקו בו שבת, דדעת החוס' שבת (לו) דהוי עכ"פ בגדר כלי שמלאכתו לאיסור, אבל דעת הרשב"א שבת (קכב) דנר לא מקרי מלאכתו לאיסור דהיינו משמש מלאכת איסור, וכן הביא מהשב"ץ (ח"א סי' קל"ז) צסם הרמב"ן שכחב כן צסם הראש"ד עי"ש. וכסדרת הרשב"א והרמב"ן כחב גם הפני יבושע שבת (מד) ד"ה חלף דעדיין עי"ש, ורמז עליו הפרי מגדים (סי' רע"ט ח"א סק"ד אות ב') עי"ש. ויש לתמוה על המשנה ברורה (סי' רע"ט שער הליון סקט"ז) שהביא מפוסקים דנר הוי מלאכתו לאיסור ואע"ג שאינו עושה בה מעשה עי"ש, ולא הביא שיטת הראשונים הי"ל המובאים בהגהות רע"א הי"ל דלא סבירא להו הכי. והנה נדון שאלתינו, חף להשיעות דנר הוי כלי שמלאכתו לאיסור, וא"כ גם ועניטילאטור הוי מלאכתו לאיסור, אבל עכ"פ מותר לנטלנו לנורק גופו ומקומו, כן כשרוצה להציאו אליו כדי שיקררו, וכן כשרוצה לסלקו מעליו.

20

ג) וכל זה כשאנו דנין על עלעול בעלמא ממקום למקום, אבל כשרוצה לשנותו בדרך הדיוק ופירוק, באלו בזה להשש המבואר בשו"ע (סי' ש"ג ס"ו) גבי מעה של פריקס עי"ש.

והנני ברכה שיזכה לשקוד על התורה מתוך הרחבת הדעת וכט"ס.

סימן לו

בס"ד, קרית אגו"י בני ברק, ה' תמוז תשנ"ד לפ"ק.

רב שלומים לבן אחותי הבחור היקר השוקד על דלתי התורה, כמר חנניא יו"ט ליפא האניג נ"י בק"ק לונרון יצ"ו.

יקרת מכתבך הגיעני, ולמען חיבתך הנני ממחר להשיב כפום מסת הפנאי.

א) ע"ד ששאלת, אם מותר לקרוע בשבת את הנייר או החוט שבו מחברים פחמקאות חדשות, הנה המג"א (סי' ש"צ סק"ה) כתב, דהנוטל שלל שעושין החייטים שגם הוא הוי גמר מלאכה יש להסתפק אי חייב, ולפי חוכך להחמיר אי קפיד עליהו, והוא מהשע"ג שסביב הרי"ף (שבת פ"ז) עי"ש. ואין זה דומה לנדון דידן, דהתם מעולם לא נגמר הבגד בשלימות, דכל זמן שחוטיו שלל נמלאים בתוך הבגד אין הבגד ראוי ללבישה, כי אין לובשים בגד שיש בו חוטין הללו העשוין בחפירה גסה וכמש"כ המחלית השקל שם, והואלף החוטין הוא גמר מלאכה. אבל בנדון דידן, הפחמקאות כבר נגמרה

בעוה"ש"ת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירודי הלכות בהלכות שבת המצויים
(חשייבים לשו"ע סו' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"א"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

וע"ע בדברינו בסימנים שלאחר זה.

☆☆☆

סימן שצ"ד

שאלה - מכונה (מאשי"ן) הפועלת בכח עלעקטער מהו לטלטלו בשבת ממקום למקום.

מהו לטלטל "כלי עלעקטערי" (זייגע"ר, פע"ן, עיר-קאנדיש'ן מיטלטל) בשעה שהן פועלים.

תשובה - סגנון דעלמא (וכן מורין בבי מדרשא) שדינו ככלי

שמלאכתו לאיסור, שבשעה שפועלת מותר לטלטלו (רק) לצורך גופו ומקומו, אבל לא מחמה לצל (וממילא שמותר לטלטל פע"ן כדי שתנשב עליו רוח, ומותר לטלטל מורה-שעות עלעקטערי כדי שיראה את השעה) [אבל י"א שמוקצין מחמת גופן, וי"א שדינן ככלי היתר לגמרי]. ואף שבשעת פעולתו אין כאן איסור, רק התחלת ההפעלה (ההרלקה) הוא דאסור בשבת, וגם אין הזרם העובר בתוך החוטים נחשבין כאש, כל שאין בהמכונה חוט שמתלהב כגחלת בוערות [ועל כן באמת יש סוברים שכל כלי עלעקטערים דינם ככלי שמלאכתו היתר, שהרי עושיה מלאכת היתר, ובפרט בכלי עלעקטערי שעושיה מלאכת היתר, כמו פע"ן שמנשבת רוח], אבל כבר נתקבל ונתפשט כנ"ל שדינם ככשמל"א (והטעם כיון שפועלת כל הזמן ע"י כח זרם העלעקטער שהוא מעשה איסור בשבת (להפעילו) ושימוש התדירי הוא ע"י איסור), אבל מותר לטלטלם לצוגומ"ק, וכ"כ בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ג סי' מ"ט נ"ג, ובח"ד סי' צ"א) שדינם ככשמל"א [שהרי הכח שעושה המלאכה בהן הוא באיסור], ושו"ת חלקת יעקב (ח"א סי' מ' וח"ג סי' קפ"א, ולא חשיב בסיס לכח העלעקטער שדינו כניצותות שאין בהם

שמי"ם ידקדק שלא יהיה באופן שפסק"ר שכל הנר יתלטל על ידי כך.

מיהו בדרך כלל הנר שבתוכה הוא נר פלאראסענטי ונראה שבכה"ג מותרת לגמרי בטלטול כמו שכתבנו בסי' שצ"א לגבי מנורה של פלארעסענטי.

☆☆☆

סימן שצ"ג

שאלה - דין החוט (הווייע"ר) של 'נר' (באל"ב) עלעקטערי (או גוף חיומים כגחלת בוערות) שהיה דלוקה מבוערי, ומהו לטלטלו לצורך גופו ומקומו (כגון שיוכל לעבור דרך שם).

מה דין חוט (ווייע"ר) של מכונה (מאשי"ן) וכלים עלעקטערים.

תשובה - אסור, כמוקצה מחמת גופו. לכאורה היות דהנר והמנורה עצמו מוקצית מחמת גופו (דהוי בסיס להשלהבת) שוב גם החוט שלה מוקצה, דהוא ג"כ בסיס להמנורה ולהנר שבתוכה (השלהבת) כשמן שבנר, ועל כן אף אם הוא רוצה לעבור דרך שם והחוט מפריעו (או שאר צורך מקומו) אסור לו לטלטל אף רק את החוט גרידא.

ובפרט לפמש"כ בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' נ"ח וח"ב סי' ק"י אות ה') לגבי כפתור (כלע"ז סוויט"ש) העלעקטער שאם הנר היתה חולקת בכיהשמ"ש חשיב הכפתור מוקצה מחמת גופו דהוי בסיס להזרם (שעברה או בו) דדינו כשלהבת, ודינו כמו נר ושללהבת שכבתה בשבת שעדיין היא מוקצה משום שבכיהשמ"ש היתה כל הנר כולה בסיס להשלהבת עיי"ב, כמו כן נמי בזה, ועל כן אף אם רוצה לעבור שם (או שאר צורך מקומו) אסור לו לטלטל אף את החוט גרידא.

קרא עמ"ס קבוע יוצא

ענטי מקום מותר

זאנו זחדש כמין יוצא

קטערי קבוע בעשין

אגיהח לטול הדלת

אנו להאר קבוע מותר יתכן שהוא

מהור בסיס בשו"ת

בענין תולאת מיר

שהוא חתנו בנידון זאנו אלא

ממש, וזה ג"כ כח טמיר ונעלם, ובס' עדות לישראל (ע' קכ"ב) ובשו"ת מנח"י (ח"א סי' ל"ז) ובשו"ת באר משה (ח"ו קוע"ל סי' כ"ו, וח"ז קוע"ל סי' מ"ג) נאלא שאם רוצה לטלטלם למקום אחר צריך שיהיה החוט דבוק היטב בהפלא"ג שלא ינתק, וכ"כ עו"ש בח"ח סי' ל"א, ובס' שש"כ (יג-לה) ובשו"ת מנחת שלמה (א-ט) ובס' חוט שני (ג-סא) נאלא שעשו"ת אגר"מ (או"ח ח"ה סי' כ"ב אות כ"ב) דמותר להזיז פע"ן כדי לסלקו לצד אחר שלא ינשב עליו דזה חשיב כלצורך גופו, ובשו"ת באר משה ח"ח הנ"ל כ' לאסור בכה"ג, אם לא כשעלול שנשיבת הפע"ן זיקו שאז יכול לסמוך ע"ס ים יששכר שכל שמונעו מלעשות צרכיו נחשב לצורך מקומו. L

הסוכרים שדינם ככלי היתר

אב"ד בשו"ת אגר"מ או"ח חלק ה' (סי' כ"ג) חזר בו ופסק דכלי עלעקטערי דינן ככלי היתר, לא ככשמל"א, דכשמל"א פירושו דבר שעושים בו איסור, לא דבר שנעשה ומקבל כוחו מן איסור (ועיקר שימוש הוא היתר), וכן מביא בס' שלמ"י (דף לו) מהגרשו"א ז"ל שיש מקום לומר שאינו מוקצה כלל (ומותרת בטלטול אפילו מחמה לצל) שעומד הוא להתטלטל דרך שימוש שהוא דבר היתר, ועל כן מותר לטלטלו אף מחמה לצל, אלא שלמעשה מחמיר בפע"ן (וועינטאלאטאר) שחשיב כשמל"א כיון שהדרך להפסיק תמיד פעולתה כשאינן צריכין לה, ולשוב להפעילו כשצריכין לו שנית וכו' ונמצא שדרכה תמיד באיסור (ופע"ן שאין יכולין להפסיק פעולתו חשיב ככלי מקולקל) [אבל מור"ש עלעקטערי כשמחברים אותה להעלעקטער שוב אינה עשויה להפסיק פעולתה י"ל דחשיב כלי היתר, אבל כשמחובר עם חוט יש להחמיר מצד אחר כיון שאינו יכול לטלטלו טלטול גמור לכל מקום שירצה מחשש שיוציא החוט, אבל באמת כשפועלת ע"י בעטערי הו"ל כלי היתר], וכן מביא בשו"ת רבבות אפרים (ח"ו סי' ר"ו) מבעמח"ס

מגילת ספר, וכן מביא בשו"ת על עניני מוקצה (ע' קפ"ו) משם ג"א (דלא כמוכא בשמו בס' שלמ"י).
ובשו"ת להורות נתן (ח"י סי' ל"ו) כ' בנד"י (לטלטל וועינטאלאטאר) שתל"י במחלוקת הראשונים אי כלי שנעשה בו איסור בשבת ויכולין להשתמש עמו מבלי שיעשה הוא עצמו בו מלאכת איסור (כגון נר הדולק על המנורה) אי מיקרי כשמל"א או ככלי היתר (ע' בדברינו בס' מ"ז עיי"ש, וממילא לפ"מ דנקטין דדינן ככשמל"א, ממילא שה"ה בזה. L

הסובר שמוקצין מחמת גופן

דלאידך גיסא בשו"ת כוונת הלב (סי' ט"ו) ט"ל שכל כלי עלעקטערי דינם כמוקצה מחמת גופו (שזרם העלעקטער דומה לשלהבת שבנר, וכל הכלי נעשית בסיס להורם, כמו הפתילה והשמן שנעשית בסיס להשלהבת), וחש לסברא זו בס' חוט שני (ג-סא), אבל סגנון דעלמא אינו כן [ובשו"ת עולת יצחק (רצאבי, ח"ב סי' קי"ג) כ' שראוי להחמיר מלטלטל פע"ן שהוא דבר התמוה לרבים, וגם שעלול עי"כ בקל לבוא לידי מכשול, ולא ידעתי למה תמוה לרבים אם מקובל בעיני המורים להורות להקל, ומה שכי שבקל עלול לבוא לידי מכשול קשה לגזור מעצמינו, ובפרט בדבר שדרכו לטלטלו בשעה שימוש וזאין רגילין לשנות תהלוכו באמצע פעולתו], שו"ר נמי בקובץ מבית לוי (תשרי נ"ה ע' מ"ז) מביא מהגאון בעל שבט הלוי שליט"א דמ"מ אין לטלטלו בהדיא משום זילותא דשבת.
ולדעה יש לנקוט כשיטה הממוצע שדינם ככשמל"א (אפילו בשעה שפועלת) דמותר לטלטל לצוגומ"ק, אבל לא מחמה לצל.
וממילא שמתור לטלטל פע"ן כדי שתנשב עליו רוח, וכן מותר לטלטל מורה-שעות עלעקטערי כדי שיראה את השעה דכל אלו חשיב לצורך גופו.

ובנוגע פע"ן המנשב רוצה להניעו תנשב עליו ע' בדברינו בהיתר של שו"ר בס' או נדברו שדעתו שפע"ן לצוגומ"ק כיון שעשוי כ לכל צד וזה עיקר שימו אפילו מחמה לצל, מי שגדולי המורים אין מת אינו מתיר יותר (מ"מ) שלא תנשב עליו שזה צורך

סימן
שאלה - מהו לט הפועלת "בעט

מה דין מורה-שעות לטלטלו (ומהו לטלטלו תשובה - דינו נ

אבל לא מחמה לצל ככלי היתר, וממילא מחמה לצל. בפשטו עלעקטערי גמור, אלא כחוכה (משא"כ מאשיין ו בחוט שהוא כח עלע עכשיו) וממילא לפי מו שהסכימו הפוסקים דמכו הוא כשמל"א ג

אמנם בשו"ת באר מש דכלים העובדים שמלאכתו להיתר, דהבז שהיו משמשת הכלי ע

(פכ"ח הערה נ"ה) ובשו"ת מנחת שלמה (סי' י"ד) דהמור"ש הוא העיקר, וצ"ע דהלא זהו עיקר הכלי ובלעדו אין כאן שום תנועה וכאבן בעלמא, ומה שנא משאר מכוניות עלעקטערים, שו"ר גם בס' חוט שני שם שמיקל כן משום דכיון שאין זרם עלעקטער בא איליו מן החוץ על כן המור"ש עם הבטריה הוא כלי אחד, וככלי שמלאכתו להיתר עיי"ב, ולא הבנתי בדיוק החילוק אם בא הכח מבחוץ או מבפנים סוכ"ס נפעלת כל הזמן ע"י מעשה האטור בשבת, וע"ע שו"ת אבני ישפה (ח"א סי' צ"א) ובקובצי 'עדות' (חלקים א-ד), וע' נמי בס' שלחן המבואר (ע' ער"ב) כ' דאף בעל אגר"מ יודה דמור"ש הפועל בכח באטערי דחשיב כלי היתר, דלא קאמר אלא בכלי עלעקטערי העשוין שמפעילין אותה תמיד (שלאחר השימוש מכבין אותה, וכשרוצין לחזור ולהשתמש עמו חוזרין ומפעילין אותו) משא"כ בזה שקביעת הבאטערי הוא רק פעם אחת בשעת קנייתו, ומאז פועלת בלי הרף, אמרינן דקביעת הבאטערי הוא גמר עצם עשיית המור"ש, ועל כן חשובה ככלי היתר עיי"ש, ולא ידעתי לפי דבריו למה כ' דבריו דוקא גבי מור"ש עם באטערי, למה לא נימא כן אף במורה-שעות המחובר לזרם עלעקטערי שבכית כיון שג"כ לאחר שמחברין אותו להשקע שבכנין נשאר שם (בדרך כלל) מחובר בקביעת, ופועלת ברצף בלי הפסק (ומקפידין שלא להוציא החוט למגני כדי שלא תופסק מהלך השעה), נימא נמי שהחיבור לזרם העלעקטער הוא גמר עצם עשיית המור"ש, ואולי סברתו שהיות שהמור"ש מחובר עם חוט לדבר חיצוני דהיינו לזרם העלעקטער שבכנין (ואם ירצו לטלטלו לחדר אחרת צריכין להפריד החוט) לא שייך לומר שקביעת החוט והפעלתו הוא גמר עצם עשיית המור"ש, ודוק.

ובמור"ש שיש בהם כפתורים שונים (בשביל התאריך, או להדליק בה נר) מן הנכון שבער"ש ידביק עליו חתיכת דבק כדי שלא

ובנוגע פע"ן המנשב עליו רוח ומצערנו והוא רוצה להניעו למקום אחר כדי שלא תנשב עליו ע' בדברינו בס' מ"ט אם זה נכלל בהיתר של צורך 'מקומו'.

שו"ר בס' או נדברו (ח"ח סי' ל"ג אות ב') שדעתו שפע"ן מותר בטלטול אפילו שלא לצוגומ"ק כיון שעשוי מתחילה להטותו אנה ואנה לכל צד וזה עיקר שימוש (וממילא שיהא מותר אפילו מחמה לצל), מיהו למעשה סיים שהואיל שגדולי המורים אין מתירין רק לצוגומ"ק גם הוא אינו מתיר יותר (מ"מ מחיר להסיר הפען ממנו שלא תנשב עליו שזה חשיב או לצורך גופו או צורך מקומו).

☆ ☆ ☆

סימן שצ"ה

שאלה - מהו לטלטל מכונה (מאש"ן) הפועלת בכח עלעקטערי של "בעטערי".

מה דין מורה-שעות שפועל ע"י כח בעטערי (ומהו לטלטלו מחמה לצל).

תשובה - דינו נמי ככשמל"א שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, אבל לא מחמה לצל, ויש מקילים שדינו ככלי היתר, וממילא שמותר נמי לטלטלו מחמה לצל. בפשטות כח בעטערי הוא כח עלעקטערי גמור, אלא שכח העלעקטער צבור בתוכה (משא"כ מאש"ן המחובר לזרם העלעקטער בחוט שהוא כח עלעקטערי חדש שמתהווה עכשיו) וממילא לפי מה שכתבנו בסימן הקודם שהסכימו הפוסקים דמכונה הפועל ע"י עלעקטער הוא כשמל"א גם בזה הדין כן.

אמנם בשו"ת באר משה (ח"ז קוע"ל סי' מ"ג) דכלים העובדים בכח באטערי דינו ככלי שמלאכתו להיתר, דהבאטערי בטל לגבי הכלי שהרי משמשת הכלי עיי"ב, וכ"כ בס' שש"כ

להגביה כשמל"א כדי להתכונן בגויה ויפיה
דלכאורה יש לדון להתיר שמה לי שמשחמש
 עמו בפועל או מה שנהנה ממנו גופו
 מאחד מחמשת החושים הוא בגדר צורך גופו נוע'
 שו"ת באר משה (ח"א סי' כ"ג) דאם מטלטל כלי
 שמלאכתו לאיסור להשקיט גירוי עצבים (נערווין)
 דשרי דחשיב לצורך גופו, ובפרט אם ננקוט
 כהסוכרים דכשמל"א מותר לטלטלו לכל שימוש
 שאינו לצורך המוקצה דהיינו לצורך חול, דהעיקר
 שלא יהיה מחמה לצל, לא שיהיה לצוגומ"ק.

מורה ממה שמספק"ל בס' מקור חיים (סוסי"י
 רע"ט) אי מותר להגביה ולטלטל כלי
 כסף וכלי היתר' (שאסורין בטלטול שא לצורך)
 כדי לראות מעשיה ויפיה יעו"ש, מוכח דאילו
 כשמל"א בכה"ג ודאי דלא חשיב לצורך גופו
 ואסור, וכ"מ מלשון התוס"ש (סוסי"ח) דמשום
 נוי מותר לטלטל כלי שמלאכתו 'להיתר', משמע
 דאילו כשמל"א אסור משום נוי, כיון שאינו צורך
 גמור, וצ"ל דזה לא חשיב 'צורך' גופו, כיון שאינו
 שימוש פיזי, ויוכל להסתדר בלאו הכי [נממילא
 דיהא אסור לטלטל מנורה מהודרת שלא הדליקו
 בתוכה בשבת הוזה כדי ליהנות מיפיה, ועוד
 שבכלל כתבנו במק"א (סי' קי"ז) שו"ל דמנורות
 היקרות שלנו הן נמי בכלל מוקצה דחסרון כיס].

*

תינוק הבוכה ליתן לו משחק שהוא כשמל"א
הדא יש לדון אם זה שהתינוק ישתמש בו עם
 גוף האיסור שהוא מיועד בשבילו ג"כ
 נכלל בכלל היתר לצורך 'גופו', כשמחת חתן
 מקבלת כשמל"א שחשיב לצורך גופו (או"ד רק
 לעשות עמו מלאכת היתר מותר), שנית יש לדון
 שאסור להגדול מצד איסור ספי ליה איסור בידים
 (דבשו"ע סי' שמ"ג מבואר דאסור לספות לו
 אפילו רק איסור דרבנן), ולעומת זה את"ל דזה
 מחשיבו לצורך גופו נמצא שאין כאן איסור כלל.
 ובס' שש"כ (כ"ב) כ' דכדי לטייל בו את התינוק

הוי לצורך גופו, ושעל כן מותר ליתן לתינוק
 צעצוע (שהוא כשמל"א) להרעיש בה ויטייל, וכן
 מותר לטול רובה ואקדח להטיל בה אימה.

• **בפמ"ג** (סי' שי"א א"א סקט"ו) ובלבושי שוד
 שם דלטלטל מת ע"י כשמל"א (כמ'
 שמותר לטלטלו ע"י כלי היתר ממש) לא חשיב
 "לצורך גופו" (על כן אסור לטלטל המת על ידו)
 יעו"ש וצ"ע למה, אמנם אולי היות שיעקר טלטול
 המת הוא להציל המת מדליקה או סרחון דה
 חשיב מחמה לצל כלפי טלטול המת, על כן לא
 מהני כשמל"א לטלטל את המת על ידו מחמה
 לצל, דדיו להבא מן הדין להיות כנידון, וחשיב
 כמטלטל גם את הכשמל"א מחמה לצל, אבל
 באמת אם רוצה להוציא את המת משם כדי שלא
 יהיה בזיון להחיים הנמצאים שם (עיי"ש סי' ב'
 באמת יהא מותר לטלטלו ע"י כשמל"א.

• **בס'** שש"כ (פ"כ הערה ל') מביא מהגרשניא
 ז"ל שמצדד להתיר לטלטל כשמל"א
 לשם שמירת חפציו המוקצים (דחשיב לצורך
 גופו) אבל בתיקונים שבשש"כ ח"ג חזר בו.

סימן מ"ט

שאלה - גדר לצורך "מקומר" שהותר
 לטלטל בשבילו כלי שמלאכתו
 לאיסור.

תשובה - ע' בפנים. בפשטות ההיתר של
 לצורך גופו היינו שהוא רוצה
 להשתמש במקום שהכשמל"א מונח שמה, ואינו
 יכול לעשותו שם כשהכשמל"א מונח שם.

לטלטל כשמל"א המפריע את שימושו כמנו
 שהוא, אבל אינו צריך למקומו ממש

בס' ים יששכר העלה שכל שהכשמל"א מונח
 מלעשות שם צרכיו נחשב טלטולו כדי
 להוציאו משם לצורך מקומו (עיי"ש שמתחיל
 להוציא תפילין מהחדר או לכפות כשמל"א על

האור כדי להתיר תשה"מ).
 (כ"ו) דמותר להוציא תפילין
 תשה"מ דחשיב צורך מקומ
 (קולין, ג-פ) דבכה"ג נ
 שהמקום יהא ראוי לשימו
 לכסתם בב' כיסויים דאז
 לטלטל כשמל"א כשאפשר
 כונת הלב (ומדמהו למה שם
 בטמה"צ כדי שיוכלו כו
 דחשיב לצורך דבר המותר)
 אגר"מ (או"ח ח"ה סי' כ'
 להודיע פ"ע"ן כדי לסלקו לצד
 דחשיב כלצורך גופו (ובשו
 ע"ל"ח שט"ס באגר"מ וצ"ל
 עו"ש באגר"מ (בסי' כ"ג) י
 שכעת הולך עליו האור של
 נמי מיקרי צורך מקומו
 העלעקטערי משם), ומשו"ת
 לצורך מקומו, שהוא רוצה
 אין נושבת עליו רוח, אבל
 (ח"ת סי' ל' ל"א) כ' לאס
 כשעלול שנושיבת הפע"ן יהיי
 ע"ס ים יששכר הנ"ל (ומס'
 מותר באופן שאם יושב עליו
 להשאיר שם, ותומנע ממנו ה
 החווא), ובס' נחלת ישראל (ו'
 שאם טע"פ (שתינוק הפ'
 משמיע קול בשבת ומחמ'
 להשתמש בהחדר (לאכול
 וכדומה) מותר להוציאו מהו
 מקומו), והוא ע"פ רזה"פ

ול'הג"ר יש לדון בספוג י
 או שאר כשמל"י
 הסיניק וזה מונעו מליטול יז
 הכלים (משום מלבן הספג)
 הכשמל"א) מהו להוציאו
 דחשיב לצורך מקומו,

התר ליתן לחינוק
ש בה ויטייל, וכן
טיל בה אימה.

והוא ובלבושי שרד
כשמלא"א (כמו
ממש) לא חשיב
לטל המת על ידו
ות שיעקר טלטול
ה או סרחון דה
המת, על כן לא
ות על ידו מחמה
ות כנידון, וחשיב
החמה לצל, אבל
ות משם כדי שלא
שם (עיי"ש סי"ב)
ע"י כשמלא"א.

מביא מהגרדשא
לטלטל כשמלא"א
(דחשיב לצורך
כ"ח"ג חזר בו.

מקומו שהותר
כלי שמלאכתו

זשטות ההיתר של
ינו שהוא רוצה
מונח שמה, ואינו
ל"א מונח שם.

ת שימושו כמות
מקומו ממש

שהכשמלא"א מונעו
זשב טלטולו כדי
(עיי"ש שמתיר
פות כשמלא"א על

האור כדי להתיר תשה"מ), וכן מביא בס' שש"כ
(כ"ו) דמותר להוציא תפילין מן החדר כדי להתיר
תשה"מ דחשיב צורך מקומו, וכ"כ בס' חוט שני
(קרליץ, ג-פ) דבכה"ג מיקרי צורך מקומו
שהמקום יהא ראוי לשימוש, מלבד כשאפשר
לכסותם בב' כסויים דאו אסור להמ"ב שאוסר
לטלטל כשמלא"א כשאפשר בלא"ה, וכ"כ בשו"ת
כונת הלב (ומדמהו למה שמותר לטלטל את המת
בטמה"צ כדי שיוכלו כהנים ליכנס להתדר
דחשיב לצורך דבר המותר), וכיו"ב כ' בשו"ת
אגר"מ (או"ח ח"ה סי' כ"ב אות כ"ב) דמותר
להזיז פע"ץ כדי לסלקו לצד אחר שלא ינשב עליו
דחשיב כלצורך גופו (ובשו"ת על עניני מוקצה
ע"י"ה שט"ס באגר"מ וצ"ל דהוי צורך מקומו).
צו"ש באגר"מ (בסי' כ"ג) שאם צריך שהמקום
שכעת הולך עליו האור של המנורה יהיה חשוך
נמי מיקרי צורך מקומו (לסלק המנורה
העלעקטערי משם), ומשו"ת שבט הלוי דחשיב
לצורך מקומו, שהוא רוצה לישב במקום ששם
אין נושבת עליו רוח, אבל בשו"ת באר משה
(ח"ה סי' ל' ל"א) כ' לאסור בכה"ג, אם לא
כשעלול שנשיבת הפע"ץ יזיקו שאז יכול לסמוך
ע"ס ים ישכר הנ"ל (ומסתבר שכמו כן נמי
מותר באופן שאם ינשב עליו הרוח לא יוכל הוא
להשאר שם, ותומנע ממנו ההשחמשות בהמקום
ההוא), ובס' נחלת ישראל (פ"ב הערה ל"א) כ'
שאם טע"פ (שתינוק הפעילו, או מאיליו)
משמיע קול בשבת ומחמת זה אינו יכול
להשתמש בהחדר (לאכול שם סעודת שבת
וכדומה) מותר להוציאו מהחדר (שחשיב צורך
מקומו), והוא ע"פ רוה"פ המתירים כנ"ל.

ול"הנ"ל יש לדון בספוג (ספאנט"ש בלע"ז)
או שאר כשמלא"א המונח בתוך
הסינק וזה מונעו מליטול ידיו או להדיח שם
הכלים (משום מלכ"ן הספאנט"ש, או קלקול
הכשמלא"א) מהו להוציאו מהסינק, ומסתבר
דחשיב לצורך מקומו, שדב"ז מעכבו

מלהשתמש שם [וכן נוטה הגר"ק שליט"א
בקו' גם אני אודך].

וצ" בדברינו להלן שהבאנו מס' תהלה לדוד
שהוא מחלוקת הראשונים במי שאינו רוצה
שדבר המזיק יהיה כאן כדי שלא יזוקו בו אם
חשיב צורך מקומו להתיר טלטולו, כיון שאינו
רוצה לעשות בפועל איזה דבר היתר באותו
המקום. L

להוציא כשמלא"א שמונח במקום שמתבייש
שיהיה שם

להלן בס"י ג"ב הארכנו מפי ספרים וסופרים אם
זה שהוא רוצה שהפץ לא ימצא שם
חשיב כצורך מקומו, ובתוה"ד הבאנו סברא דאם
באחד מחדרי ביתו מונחים כלי עלעקטעריים והוא
מתבייש להכניס לתוכה אורחים, ואם יהא אסור
להצניע אותם הכלים או לא ישתמש כמשך השבת
בחדר ההוא בכה"ג חשיב כלצורך מקומו ומותר
להצניע את הכלים ההם

להעביר כשמלא"א המזיק אי חשיב צורך מקומו

בס' תהלה לדוד (תנינא סי' ג"א, ובהוצאת עז
והדר' הוא בס"י רע"ט) מדייק מהרשב"א
(שמתיר ליטול שפוד שהוא כשמלא"א כדי לסלקו
שלא יזוקו בו בני"א) דאילו מה שאינו רוצה
שהקוץ יהיה כאן כדי שלא יזוקו בו דזה לא חשיב
צורך מקומו להתיר טלטולו (כיון שאינו רוצה
לעשות איזה דבר באותו המקום), אבל מהרמב"ן
משמע דגם כה"ג חשיב צורך מקומו [וראיתי
מוכחים משאילת יעב"ץ (ח"א סי' מ"א) שס"ל
כהרשב"א], והלום ראיתי בלבוש (סוס"ו)
דלהעביר קוץ שלא יזוק בו חשיב צורך מקומו,
וע' נמי בס' אמרי בינה (סי' ט"ו) בזה, ונראה
דלכו"ע אם הוא רוצה כעת לעבור שם ואינו יכול
מפני שאז יזוק בו דמותר מטעם צורך מקומו, וכן
פשיט"ל בהג' רע"א (סי' רע"ט עמג"א סק"ב),
ובס' משנת יעקב (ח"ב סי' ש"ח) מוכיח מרש"י,
ובס' שולחן שלמה (סי' של"ד סקכ"ח) העלה